

Atenció a la infància a Catalunya, a Espanya i a la Unió Europea

Índex

Introducció	5
Objectius	6
1. El sistema públic de serveis socials	7
1.1. Declaració universal dels drets humans	7
1.2. Declaració dels drets dels infants	8
1.3. Carta social europea	9
1.4. La Constitució espanyola	9
1.5. L'Estatut d'autonomia	11
1.6. El sistema català de serveis socials	12
1.6.1. Serveis socials d'atenció primària (SSAP)	14
1.6.2. Els serveis socials especialitzats (SSE)	15
1.6.3. El Pla d'intervenció social	16
1.7. La xarxa d'atenció social a la infància	17
1.7.1. Organització i protocol d'actuació en la protecció del menor	17
1.7.2. Les mesures de protecció	24
2. Organitzacions i programes d'àmbit internacional i estatal	30
2.1. Organismes relacionats amb l'atenció als infants	31
2.1.1. Organitzacions internacionals	32
2.1.2. Organitzacions relacionades amb l'atenció als menors d'àmbit estatal i autonòmic	40
2.1.3. Organitzacions no governamentals	45
2.2. Els programes d'atenció a la infància als països de la Unió Europea o d'altres d'especial rellevància	49
2.2.1. Característiques de l'atenció a la infància en alguns països del nostre entorn	51
2.3. La situació de l'atenció a la infància al nostre país i especialment a Catalunya	58

Introducció

Sovint sentim a dir que el segle XX ha estat el segle dels infants. La situació en la qual avui dia creixen els infants d'una gran part del món és substancialment millor a la dels infants dels segles precedents.

Tot el camí fet fins ara ha estat fruit dels esforços de molta gent que ha contribuït a crear aquesta nova concepció de la infància com a subjectes de dret, és a dir, com a persones amb el dret de decidir sobre el seu futur i que han de ser especialment protegides per la seva condició de vulnerabilitat. Això, però, no vol dir que tots els infants estiguin en aquesta situació.

Si mirem al nostre voltant amb ulls crítics ens adonem que encara queden coses per fer o per millorar, tant des d'actuacions governamentals, com en el necessari canvi de mentalitat de la població en general; i si mirem una mica més lluny, és obvi que hi ha llocs on ens haurem de seguir esforçant per aconseguir que les condicions d'igualtat per al desenvolupament dels menors siguin un fet.

Tots aquests canvis produïts en la concepció de la infància i en les seves condicions de vida s'han donat gràcies a la contribució de persones que han sabut aplegar-se entorn d'organismes internacionals, institucions o associacions sense ànim de lucre, que han estat pioneres en la divulgació d'aquestes idees, i que han tingut la força i l'impuls de generalitzar-les i estendre-les arreu del món.

En el primer nucli d'aquesta segona unitat didàctica explicarem quina és la xarxa d'atenció social a la infància bàsicament a Catalunya, però farem esments a Espanya i a Europa, i quines són les mesures previstes per a l'atenció als menors en situació de risc o de desemparament.

En un segon nucli, coneixerem els organismes i les institucions d'àmbit internacional i estatal que vetllen pel compliment dels drets dels infants, en aquells països que s'han compromès a fer-ho en signar la Convenció dels drets dels infants, i que impulsen la generalització de les garanties de formació i desenvolupament integral dels menors.

Tanmateix, farem un cop d'ull per l'oferta d'organitzacions no lucratives que actualment estan presents en la societat civil, que incideixen especialment en la millora de les condicions de vida dels infants.

Veurem, també, com funciona la xarxa d'atenció social a la infància en alguns països d'Europa o altres d'especial rellevància, i quin és el teixit que permet generalitzar i garantir la qualitat en l'atenció als més petits.

Objectius

En acabar la unitat didàctica heu de ser capaços del següent:

1. Interpretar els diferents sistemes d'atenció a la infància de Catalunya, de l'Estat espanyol, dels països de la Unió Europea o d'altres d'especial rellevància, i també el seu marc social en l'etapa de zero a sis anys.
2. Conèixer les diferents mesures de protecció que es poden aplicar als infants en situació de risc o de desemparament.
3. Conèixer els organismes i institucions més rellevants en matèria d'atenció a la infància.
4. Adonar-se de la importància que tenen les organitzacions no lucratives en favor de la infància.
5. Identificar els trets fonamentals de les diverses teories que avalen els diferents models d'intervenció en infants de zero a sis anys.
6. Reconèixer les polítiques que emmarquen la situació actual en matèria d'atenció a la infància, en la Comunitat Europea i en el nostre país.
7. Adonar-se de la importància de la cooperació amb altres països per millorar els sistemes d'atenció a la infància.
8. Conèixer algunes de les experiències d'atenció a la infància que es porten a terme en altres països europeus.
9. Conèixer com ha evolucionat l'atenció a la infància al nostre país.

1. El sistema públic de serveis socials

Abans de parlar del sistema català de serveis socials hem de referir-nos, necessàriament, a diferents acords i normatives que estan a la base del mateix sistema i que van fixar els principis o línies d'actuació del sistema públic de serveis socials a Espanya, en general, i a Catalunya en particular. Canviar introducció del nucli d'activitat: 8 línies. Ha d'explicar el sistema públic de serveis socials introducció del nucli d'activitat introducció del nucli d'activitat

El sistema públic de serveis socials a Catalunya està basat en normes i acords d'àmbit supranacional i nacional. Aquests acords són els següents:

- Declaració universal dels drets humans (1948)
- Declaració dels drets dels infants (1989)
- Carta social europea
- Constitució espanyola (1978)
- Estatut d'autonomia de Catalunya (1979)

1.1. Declaració universal dels drets humans

La Declaració universal dels drets humans (DH) és un document signat per l'Assemblea de l'ONU a París, el 1948, al qual s'han adherit gairebé tots els estats. És compost d'un preàmbul de 30 articles. El document reconeix el dret a la vida i a la llibertat, a la seguretat, a la lliure associació, entre d'altres, com a drets fonamentals i irrenunciables de tota persona humana. !!

Podeu anar a consultar la Declaració dels drets humans a la secció "Adreces d'interès" del web d'aquest crèdit.

La Declaració universal dels drets humans, que Espanya ratifica, diu a l'article 25:

"Tota persona té dret a un nivell de vida adient que li asseguri, així com a la seva família, la salut i el benestar, i en especial l'alimentació, el vestit, l'habitatge, l'assistència mèdica i els serveis socials necessaris: té també dret a l'assegurança en cas d'atur, malaltia, invalidesa, viduïtat, vellesa o altres casos de pèrdua dels seus mitjans de subsistència per circumstàncies alienes a la seva voluntat."

Amb la ratificació d'Espanya, el Govern es compromet a la realització d'una política activa en matèria de treball, de pensions, de salut, d'habitatge i de serveis socials, que faciliti i promogui totes aquestes condicions i reconegui l'estat de dret o estat de benestar.

1.2. Declaració dels drets dels infants

El reconeixement que els infants tenen drets i la idea que la societat ha de protegir-los ha passat per diferents fases històriques. Des del reconeixement del dret a la vida al dret romà, que data de l'any 319, a l'aprovació de la Convenció, l'any 1989, els infants d'arreu del món han hagut de sobreviure en unes condicions força adverses.

La presa de consciència de les condicions de vulnerabilitat dels infants i la necessitat de protegir-los van anar consolidant la idea que en les legislacions nacionals calia incloure iniciatives per fer efectiva aquesta protecció.

S'havia de buscar la manera que els governs dels diferents països fessin polítiques actives, no sols per protegir els infants sinó també per promoure totes aquelles accions que afavorissin l'interès del menor. Aquesta idea dóna lloc a un llarg procés de debat social i polític que arriba al consens l'any 1989, quan les Nacions Unides aproven la Primera Convenció internacional sobre els drets dels infants.

L'ONU, a través dels corresponents comitès de control i amb l'ajuda d'organismes com la Unicef o d'organitzacions no governamentals (ONG), és l'encarregada de vetllar perquè els drets dels infants s'incorporin a les legislacions de cadascun dels països signants de la Convenció, i a més s'actui en conseqüència amb el text.

Seu de la Unicef

A Espanya, tot i que les nostres lleis eren molt noves, la Constitució del 1978 ja va incorporar l'estat social i democràtic de dret, però una vegada signada la Convenció el 1990 es van haver de fer nous canvis en matèria legislativa de menors.

Aquests canvis afectaven totes les esferes de la vida de l'infant, com la salut, l'educació, la família i, especialment, totes aquelles mesures que s'havien d'articular per evitar situacions de risc en la vulneració dels drets dels menors.

La primera reforma del sistema de serveis socials s'orientava a articular una política d'atenció social amb caràcter universal, però feia especial referència a les persones en situació de precarietat, principalment les famílies i els infants. Les modificacions que s'han anat incorporant amb posterioritat o que estan en projecte tenen una més clara intenció universalista i estan dirigides a la protecció pública en general. Es tracta de garantir aquest repte amb prou recursos i equipaments.

1.3. Carta social europea

La Unió Europea és un organisme supranacional que té un paper important en les polítiques de tots els països que en formen part; per aquest motiu, es convenient tenir present totes aquelles iniciatives sobre desenvolupament social que ens arriben des d'aquesta organització.

Amb relació a la política de desenvolupament dels nostres serveis socials, hem de tenir present la Carta social europea que se signa el 16 d'octubre de 1961 a Torí i es ratifica a Espanya al 1980; per tant, també forma part del nostre ordenament jurídic.

Carta social europea

Torí, 18 d'octubre de 1961. Consell d'Europa (Estrasburg)

Diu a la seva introducció::

"Los Gobiernos signatarios, miembros del Consejo de Europa, ... convinieron en garantizar a sus pueblos los derechos civiles y políticos y las libertades especificados en esos instrumentos; considerando que el goce de los derechos sociales debe quedar garantizado sin discriminación por motivos de raza, color, sexo, religión, opinión política, procedencia nacional u origen social; resultados a desplegar en común todos los esfuerzos posibles para mejorar el nivel de vida y promover el bienestar de todas las categorías de sus poblaciones, tanto rurales como urbanas, por medio de instituciones y actividades apropiadas, convienen en lo siguiente ..."

Aquest document garanteix, sense discriminació, una sèrie de drets socials que estan incorporats al marc legislatiu del nostre ordenament de serveis socials, entre els quals destaquen:

- Dret a la Seguretat Social (art. 12)
- Dret a l'assistència social i mèdica (art. 13)
- Dret als beneficis dels serveis socials (art. 14)

1.4. La Constitució espanyola

Va ser aprovada en referèndum el 6 de desembre de 1978; en matèria de serveis socials estableix com a competència de l'Estat vetllar per la igualtat de tots els espanyols en l'exercici dels drets i, en canvi, els garanteix assistència i prestacions davant situacions de necessitat.

Alguns dels articles recollits a la Constitució i que fan referència als drets i principis socials dels ciutadans espanyols són els següents:

- Dret a l'educació (art. 27.1)
- Protecció a la família i a la infància (art. 39)
- Dret a la retribució de la renda, jornada i descans laboral (art. 40)
- Dret a la Seguretat Social (art. 41)
- Protecció a la salut (art. 43)
- Accés a la cultura (art. 44.1)

Constitució espanyola

Art. 139: "Todos los españoles tienen los mismos derechos y obligaciones en cualquier parte del territorio del Estado."

- Participació de la joventut (art. 48)
- Atenció als disminuïts (art. 49)
- Atenció a la tercera edat (art. 50)

Les administracions públiques han de garantir el compliment de tots els drets, a través de les polítiques de protecció.

En el marc de l'Administració central, és el **Ministeri de Treball i Afers Socials** qui té la funció més rellevant en matèria de solidaritat i lluita contra les desigualtats. (!!)

Un segon marc és el de les CA, que tenen establertes les competències pertinents als seus estatuts d'autonomia (EA) corresponents.

En tercer lloc, la Llei de bases de règim local (Llei 7/1985, de 2 d'abril) estableix les competències en matèria de serveis socials de les corporacions locals (CL): municipis, diputacions i consells comarcals.

En l'àmbit de la cooperació entre l'Administració central i les CA, tenim el Pla concertat per al desenvolupament de prestacions bàsiques de serveis socials (signat per Catalunya el 17/08/1988). Aquest pla articula la cooperació econòmica i tècnica entre l'Administració de l'Estat i les comunitats autònomes, amb els compromisos següents:

- Compromís de gestió: el Ministeri de Treball i Afers Socials impulsa, coordina i garanteix uns serveis mínims, econòmics i tècnics. Les CA tenen competència legislativa i de planificació. Les corporacions locals (CL) tenen l'obligació de donar serveis.
- Compromís de finançament: l'Estat aporta una part dels pressupostos generals. La resta l'aporten les CA i les CL.
- Compromís d'informació: els serveis socials municipals han d'informar de quina és la configuració de la seva xarxa d'atenció.
- Compromís d'assistència tècnica: té com a funció l'homologació de la protecció social que els serveis socials donen al conjunt de CA per valorar la gestió i els resultats.

Els objectius del pla concertat són: (!!)

- Garantir uns serveis bàsics adients per a tota la població.
- Proporcionar als ciutadans serveis socials de qualitat, adients a les seves necessitats.
- Desenvolupar una xarxa d'equipaments de serveis.
- Cooperar amb les corporacions locals per tal que puguin assolir les seves competències de gestió.

Polítiques de protecció

Tant l'Administració central com les comunitats autònomes i les corporacions locals tenen com una de les seves obligacions la garantia del compliment de tots els drets socials dels ciutadans, a través de les polítiques de protecció.

1.5. L'Estatut d'autonomia

La Generalitat de Catalunya té establertes competències exclusives en matèria d'assistència social (títol 1, article 9, 25, de l'Estatut d'autonomia).

ESTE APARTADO
TIENE QUE
REVISARSE PORQUE
ESTÁ HECHO SEGÚN
EL ESTATUTO DEL 79

A partir d'aquesta competència s'estableixen les lleis de serveis socials a Catalunya, a través de les quals es garanteixen els nivells de prestació social al seu àmbit territorial.

En la línia d'apropar els serveis socials als ciutadans, les corporacions locals (CL) tenen competències, regulades a les bases de règim local, en "la prestació de serveis socials i de promoció i de reinserció social" (art. 25, 2, K). Aquestes competències donen dret a les CL a ordenar i gestionar una part important dels afers públics, en el marc que estableix la llei i sota la seva responsabilitat, sempre en benefici dels seus habitants. Les competències, doncs, queden distribuïdes de la manera següent:

1) Els ajuntaments

Els ajuntaments són responsables dels SS del seu municipi, tant en la gestió i prestació com en la promoció i reinserció social. Les competències estan limitades per la legislació autonòmica.

Llei reguladora de les bases de règim local del 1985

"El municipi, per a la gestió dels seus interessos i en l'àmbit de les seves competències, pot promoure tota classe d'activitats i prestar tots els serveis públics que contribueixin a satisfer les necessitats i aspiracions de la comunitat veïnal."

2) Les diputacions

La Llei de bases de règim local del 1985 atribueix a les Diputacions la responsabilitat de garantir els principis de solidaritat i equilibri intermunicipals. Això vol dir que els correspon vetllar per la prestació eficaç dels serveis mínims encarregats als municipis de menys de 20.000 habitants i cobrir les deficiències dels serveis socials municipals, especialment en les àrees rurals i zones més deprimides. Són competents en:

- Organització dels seus propis serveis en matèria de SS.
- Creació, manteniment i gestió dels SS especialitzats, la gestió dels quals no sigui atribuïda per llei.
- Estudi de les necessitats del territori i programació dels recursos per atendre-les en coordinació amb els ajuntaments.
- Assistència tècnica i assessorament als ajuntaments.

3) Competències comarcals

Finalment, l'article 3 de la Llei de bases de règim local del 1985 defineix la comarca com una entitat local de caràcter territorial, formada per l'agrupació de municipis veïns, amb personalitat jurídica pròpia, capacitat i autonomia pel compliment dels seus fins. Se li atribueixen competències en matèria de serveis socials, bàsicament en aquells aspectes complementaris a les assignades als municipis.

1.6. El sistema català de serveis socials

Els serveis socials són un conjunt coordinat de serveis i de prestacions, que es duen a terme sota la responsabilitat de les diferents administracions públiques. Per entendre'l, hem de referir-nos a les diferents normatives bàsiques que el configuren, així com als diversos plans d'intervenció social que s'han anat succeint i que donen lloc a la situació actual dels serveis socials en l'àmbit català. Farem també referència al nou pla de reforma del sistema que està encara en procés i pendent d'aprovar.

Les lleis i normatives bàsiques del nostre sistema català de serveis socials actual són les següents:

- Llei 26/1985, de 27 de desembre, de serveis socials.
- Llei 4/1994, de 20 d'abril, d'Administració institucional, descentralització, desconcentració i coordinació del sistema català de serveis socials.
- Decret 17/1994, de 16 de novembre, refosa de les lleis 26/1985, i 12/1993, en matèria de serveis socials.
- Decret 284/1996, de 23 de juliol, de regulació del sistema català de serveis socials.
- Decret 27/2003, de 21 de gener, de l'atenció social primària.
- Pla d'intervenció social.
- La reforma del sistema català de serveis socials.

La Llei 26/1985, de 27 de desembre, de serveis socials (SS) és la primera que reconeix els serveis socials com a dret del ciutadà.

La Llei 26/1985, de 27 de desembre, de serveis socials, està orientada a promoure els mitjans per prevenir la marginació i a promoure la prestació de suport personal, d'informació, atenció i ajut a tots els ciutadans i col·lectius, especialment a les famílies amb dificultats de desenvolupament i d'integració en la societat, o a les persones amb manca d'autonomia personal, amb disminucions físiques, psíquiques o sensorials, o amb problemes familiars o de marginació social.

Podeu veure el vídeo editat per Benestar Social sobre el sistema català de serveis socials. Aneu a la secció "Adreces d'interès" del web d'aquest crèdit.

Llei 26/1985...

... de 27 de desembre, té com a objecte:

"Ordenar, estructurar, promoure i garantir el dret al sistema de serveis socials de responsabilitat pública."

Les lleis i decrets posteriors a la llei inicial s'han fet paral·lelament a la construcció i expansió dels sistemes. De la pràcticament inexistència d'aquest tipus de serveis es va passar, en pocs anys, a la creació d'un sistema de responsabilitat pública per a tothom, plenament normalitzat i orientat a la construcció d'una societat més equitativa i participativa.

Les successives lleis estableixen les àrees preferents d'actuació del sistema català de SS, tal com es mostra a la taula 1.

Taula 1. Àrees d'actuació del sistema català dels serveis socials

Família	Atenció i promoció del benestar de la família i de les unitats de convivència alternativa.
Infància i adolescència	Atenció i promoció del benestar de la infància i l'adolescència.
Vellesa	Atenció i promoció del benestar de la vellesa.
Persones amb disminucions	Atenció i promoció de les persones amb disminucions.
Drogodependències	Prevenició de tota mena de drogodependències i reinserció social.
Discriminacions	Promoció d'actuacions que permetin prevenir i eliminar qualsevol discriminació.
Delinqüència	Prevenició i tractament de la delinqüència, atenció als presos i reinserció social d'exreclusos.
Emergències socials	Ajuts en situació d'emergència social.
Situacions de necessitat	Previsió d'altres situacions de necessitats.

La Llei 4/1994, de 20 d'abril, té per objectiu estructurar funcionalment i territorialment el sistema, establir la xarxa bàsica de serveis socials de responsabilitat pública i determinar a quines administracions públiques correspon la titularitat, la gestió dels serveis i el finançament. !!

Els ajuntaments són responsables de la gestió i prestació dels serveis socials del seu municipi.

El conjunt d'aquesta normativa queda refós i substituït pel Decret legislatiu 17/1994, de 16 de novembre. Aquest decret estableix els principis i el marc d'actuació dels serveis socials.

El Decret 284/1996, de 23 de juliol, de regulació del sistema català de SS, ordena el sistema, desplega la xarxa bàsica de serveis socials de responsabilitat pública, i actualitza les condicions del seu funcionament i la tipologia dels serveis i establiments socials.

Les diputacions tenen la responsabilitat de garantir els principis de solidaritat i equilibri intermunicipals.

Pel que fa al Decret 27/2003, de 21 de gener, regula els diferents nivells d'atenció, tant els serveis socials d'atenció primària com els serveis socials especialitzats, per àmbits sectorials, però atenent a una doble consideració:

- La necessitat de completar la regulació del sistema català de serveis socials, com a autèntic model català de serveis socials.
- Tenir en especial consideració els importants canvis produïts en la societat catalana els últims anys. L'increment de necessitats, de demandes i requeriments dels ciutadans, sobretot les referides a la millora de la qualitat de vida.

Amb l'ordenació i el desplegament dels successius decrets, el sistema català de serveis socials queda amb la configuració següent:

- Serveis socials d'atenció primària (SSAP).
- Serveis socials d'atenció especialitzada (SSAE).

1.6.1. Serveis socials d'atenció primària (SSAP)

Els serveis socials d'atenció primària estan adreçats al conjunt de la població i constitueixen el primer nivell d'atenció.

Reben diferents noms com ara serveis socials d'atenció primària (SSAP) o equips o unitats bàsiques d'atenció social primària (EBASP o UBASP), no obstant això, tots responen a uns objectius comuns.

Les UBASP de serveis socials disposen del personal següent: administratiu o administrativa, treballador o treballadora social, educador o educadora social, treballador o treballadora familiar i psicòleg o psicòloga. Altres professionals poden ser l'advocat o advocada i el mediador o medidora.

Les tasques que desenvolupen els SSAP són bàsicament: tasques d'informació, orientació i assessorament als ciutadans. Fan també un treball de desenvolupament comunitari, gestió dels serveis d'atenció domiciliària, derivació dels casos als serveis especialitzats i prevenció de situacions de risc social.

Utilitzarem el femení i el masculí indistintament, per a referir-nos a ambdós gèneres (?)

En els SSAP es porten a terme, bàsicament, dos tipus d'intervenció; la individualitzada i la comunitària. Els serveis d'atenció individualitzada se centren a oferir a la persona diversos serveis, des de l'ajuda i orientació personal a la derivació a un altre recurs. Primer s'atén l'individu i després, si escau, s'intervé amb la família i l'entorn.

Aquesta atenció segueix les fases següents:

- Recepció de la demanda inicial.
- Anàlisi d'aquesta demanda.
- Definició del problema.
- Planificació de la intervenció.

Els serveis que es presten des dels SSAP són els següents:

- Serveis bàsics d'atenció social primària.
- Serveis d'atenció domiciliària.

- Servei de telealarma i teleassistència.
- Serveis de residència d'estada limitada.
- Serveis de menjador.
- Serveis de centres oberts per a infants i adolescents.
- Serveis de suport i assessorament tècnic dels diferents professionals d'atenció primària.

1.6.2. Els serveis socials especialitzats (SSE)

Els serveis socials especialitzats constitueixen el nivell d'atenció específica adreçada al diagnòstic, tractament, suport i la rehabilitació de problemes socials de persones que pertanyen a col·lectius amb situacions de necessitats específiques.

Aquests tipus de serveis especialitzats poden ser:

- **Serveis diürns:** són serveis en què l'usuari està durant el dia, mentre que a la nit sol anar a casa amb els seus familiars o als centres on siguin acompanyats. Solen ser casals, centres ocupacionals, centres de dia, equips d'atenció a la infància i a l'adolescència. S'hi desenvolupen les activitats següents: esbarjo, convivència, suport comunitari i preventiu de situacions de risc, etc.
- **Serveis residencials:** substitueixen la llar de forma temporal o permanent. Estan dirigides a les persones que per diverses circumstàncies no poden restar a casa seva. Poden ser centres d'acollida, centres residencials per a la infància, l'adolescència, per a la gent gran, per a persones amb disminució, etc.
- **Serveis de suport:** es tracta de prestacions complementàries per a col·lectius marginats o amb dificultats socials. Poden ser transport adaptat, tutela, col·laboració a la integració familiar o laboral, etc.

Les persones necessiten sentir-se útils per reforçar els seus sentiments de pertinença social.

Els SSE disposen d'equips pluridisciplinaris integrats per diferents professionals en funció del servei de què es tracti.

Les actuacions es desenvolupen per àrees d'atenció i comprenen les àrees següents:

a) Atenció a la família, a la infància i a l'adolescència:

- Serveis d'atenció a la infància i adolescència EAIA
- Serveis de centres d'acollida. Urgències
- Serveis centres residencial d'acció educativa

Si fem accessible el sistema general de la societat, com els serveis, l'educació, l'oci, l'esport, el transport, etc., equipararem les oportunitats per a tothom.

- Serveis d'integració familiar
- Residències d'estada limitada per a dones maltractades

b) Atenció a les persones amb disminució:

- Serveis de transport adaptat
- Serveis d'atenció precoç
- Serveis de centres ocupacionals
- Serveis de suport a la integració laboral
- Habitatges en serveis comuns - Pisos tutelats
- Serveis de valoració i orientació
- Centres de dia d'atenció especialitzada
- Residències per a persones amb disminució

UD2_28
Servei de centres
ocupacionals

c) Atenció a la gent gran:

- Casals de gent gran
- Aules de la tercera edat
- Programes de vacances
- Programes de termalisme
- Centres de dia
- Serveis residencials
- Habitatges tutelats

Casal de gent gran

d) Prestacions: programa de suport a les famílies

e) Atenció als toxicòmans

- SS d'atenció primària de salut
- SS i sanitaris especialitzats en drogodependències:
 - Centres d'atenció i seguiment - CAS
 - Comunitats terapèutiques
 - Serveis de centres de dia
 - Serveis residencials toxicòmans

UD2_30
Centre de
toxicologia

1.6.3. El Pla d'intervenció social

La planificació general dels SS és responsabilitat de la Generalitat de Catalunya que, a través del Departament de Benestar i Família i mitjançant els plans d'actuació social (PAS) quadriennals, determina quines són les línies generals d'intervenció en matèria social i les prioritats en els programes i els serveis.

El PAS és l'instrument general de planificació de la política de serveis socials a Catalunya.

El darrer Pla d'actuació correspon al període 2003-2006 i estableix en la seva línia programàtica els reptes següents:

- Allargament de la vida de les persones.
- Treballar en favor de la integració dels immigrants.
- Establir els canvis necessaris en les estructures socials per evitar la violència de gènere.
- Treballar per millorar les condicions de vida de les persones discapacitades.

Actualment hi ha un projecte de llei de serveis socials que pren el compromís de fer realitat la universalització. L'objectiu és fer arribar els serveis socials a totes les persones que ho necessitin i no sols a les persones en risc de marginació.

Sobre la llei de serveis socials podeu anar a la secció "Adreces d'interès" d'aquest crèdit i visitar el web de Benestar i Família.

1.7. La xarxa d'atenció social a la infància

Es considera que la persona no té plena capacitat d'obrar o actuar lliurement i voluntàriament fins a la majoria d'edat, i en el seu lloc són els representats legals els qui han de suplir aquesta incapacitat jurídica. La majoria d'edat al nostre país està fixada als divuit anys, excepte si s'aconsegueix avançar-la, excepcionalment, per resolució judicial.

L'Estat garanteix a tots els infants i adolescents el ple accés, la gratuïtat i prioritat a l'atenció. Reconeix també la seva qualitat de subjecte actiu de dret en l'exercici de la ciutadania.

El nostre ordenament jurídic protegeix de manera especial els menors d'edat. Aquesta protecció es basa en les obligacions que tenen cap a ells, en primer lloc els pares o tutors. Si hi ha incompliment dels drets que els infants tenen reconeguts, pertoca actuar a l'Administració pública competent. Aquesta haurà d'aplicar les mesures de protecció pertinents, i el menor restarà sota la seva tutela, si així convé pel seu interès.

Ens cal diferenciar, però, aquelles situacions en les quals és el menor qui vulnera els drets d'altres persones, en aquest cas se li imputarà responsabilitat com a menor infractor. La responsabilitat és determinada per la infracció que el menor fa de les normes penals en què vulnera drets de terceres persones (físiques o jurídiques), i està regulada per la Llei 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors.

1.7.1. Organització i protocol d'actuació en la protecció del menor

La protecció jurídica del menor està regulada per la Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, que modifica parcialment el Codi civil. Cal destacar en tot el redactat l'interès primer del menor per sobre dels altres.

L'article 2...

... de la Llei orgànica 1/1996 diu:
"En l'aplicació de la present llei prevaldrà l'interès superior dels menors sobre qualsevol altre interès legítim que pogués concórrer. Totes aquelles mesures que s'adoptin a l'emparament de la present llei hauran de tenir un caràcter educatiu."

Hem de dir que actualment a Catalunya s'està debatent, en les entitats que tenen relació amb els menors, una proposta de llei de la infància que pot modificar el panorama actual. És important que us mantingueu informats perquè hi hauran alguns aspectes que canviaran respecte al tractament de la infància i de la família i amb relació a la seva protecció.

El contingut de la proposta de Llei de la infància té tres eixos fonamentals:

- a) Propostes referents a les polítiques d'atenció a la infància.
- b) Propostes adreçades a millorar el sistema de serveis d'atenció a la infància.
- c) Propostes adreçades a adequar el sistema de protecció jurídica del menor.

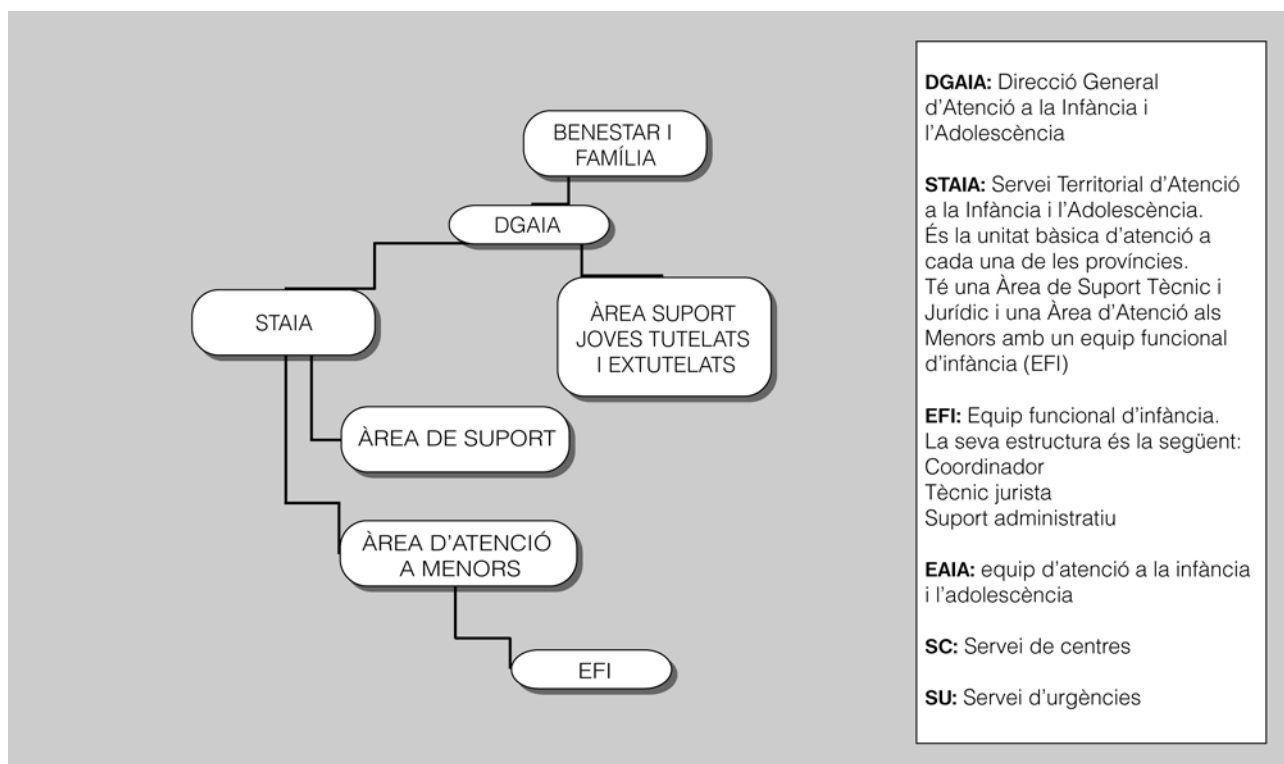
L'administració que actualment s'encarrega de la protecció dels menors és la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA). Aquesta direcció general depèn del Departament de Benestar i Família i distribueix les seves funcions als diferents serveis territorials d'atenció al menor, que disposen dels equips funcionals d'infància (EFI) corresponents.

Sobre la llei d'infància podeu veure a la secció "Adreces d'interès" d'aquest crèdit el web del Departament de Benestar i Família.

La DGAIA ha estat reestructurada recentment. Tal com s'indica a la figura 1, les seves competències s'han ampliat en el marc de l'atenció a la infància i a l'adolescència en general i s'ha donat més protagonisme a les seccions territorials:

Figura 1. Organigrama DGAIA

La DGAIA té competències assignades en matèria de protecció de menors desemparats i sobre l'adopció. Aquestes competències li van ser atorgades

per la Llei 37/1991, de 30 de desembre. Exerceix les funcions tutelars, la guarda i la representació dels menors tutelats a tot el territori català.

L'obligació de la DGAIA és adoptar les mesures adients per a la protecció efectiva dels menors desemparats. Per a aquest fet, té la col·laboració de les entitats públiques relacionades amb la infància i l'adolescència. La DGAIA ha de coordinar les actuacions necessàries per a l'eficàcia i eficiència de la seva comesa.

Sobre l'estructura i les funcions de la DGAIA podeu veure a la secció "Adreces d'interès" d'aquest crèdit el web del Departament de Benestar i Família.

L'òrgan competent per declarar el desemparament mitjançant resolució és la persona titular de la Direcció General d'Atenció a la Infància.

En dictar-se el desemparament, i si és necessària la separació del menor de la família, aquest anirà acompanyat d'un pla de millora per afavorir el retorn de l'infant amb la seva família, sempre que això sigui possible.

Des de l'**EAIA** i amb la col·laboració dels SSAP, s'analitzarà el propi medi natural del menor i s'avaluarà la situació de risc i la realitat personal social i familiar de l'infant.

Es valorarà l'estat físic, psicològic, afectiu, educatiu i sociofamiliar del menor abans de fer la proposta tècnica de la mesura a adoptar. En la proposta de la mesura a adoptar haurà de constar:

- El pla de millora
- L'abast de la mesura (durada, condicions, etc.)
- Els objectius a assolir

Els **EFI** constitueixen el referent de l'Administració en la gestió i tramitació del cicle complet de l'expedient de protecció de cada menor des que ingressa en el sistema de protecció de la Direcció General i se'n garanteix la unitat i coherència de la gestió territorial.

L'àrea de suport a joves tutelats i extutelats

L'àrea de suport a joves tutelats i extutelats que depèn directament de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, té les funcions següents:

- Dissenyar i coordinar l'execució dels programes d'orientació i integració social dels menors tutelats i extutelats i d'inserció sociolaboral a partir dels setze anys.
- Coordinar el seguiment dels joves tutelats i extutelats que es troben en els pisos assistits.

UD2_31

Joves tutelats en un pis

assistit.

- Donar suport tècnic, coordinar i supervisar les entitats col·laboradores d'aquesta àrea.
- Fixar i avaluar els criteris educatius i funcionals dels recursos d'habitatge en conveni, així com avaluar els criteris d'eficàcia dels pisos i programes i proposar les modificacions que calguin.
- Assegurar el seguiment socioeducatiu del jove extutelat durant l'any posterior a la seva sortida d'un centre residencial d'acció educativa.
- Coordinar i implantar les mesures establertes en el Pla interdepartamental per a joves en arribar a la majoria d'edat dirigit al col·lectiu de persones joves que necessiten inicialment un tracte especial a causa de la finalització de la protecció pública quan s'arriba a aquesta majoria d'edat.
- Promoure l'execució de les actuacions i els programes necessaris que es derivin d'aquest pla.
- Qualsevol altra funció de naturalesa anàloga que li encomani el seu òrgan superior.

Protocol d'actuació en l'àmbit de la protecció als menors

La primera acció que es porta a terme amb un menor en risc és la detecció. Les persones o institucions que es troben més a prop dels infants poden detectar millor les situacions de desemparament que requereixen una intervenció dels equips especialitzats.

La llei estableix l'obligació de tota persona que detecti una situació de risc o possible desemparament d'un menor **de donar-li auxili immediat i de comunicar-ho a l'autoritat**. Es comunicarà també l'absència habitual, o injustificada, al centre escolar. Les entitats competents són obligades a verificar la situació denunciada i a adoptar-ne les mesures necessàries.

La detecció la poden realitzar:

- Els familiars o veïns
- Els professionals dels centres escolars
- Els equips d'atenció psicopedagògica (EAP)
- Monitors de les entitats infantils i juvenils
- Professionals dels centres hospitalaris
- Centres d'atenció primària de salut (CAP)
- Policia (municipal, mossos d'esquadra, nacional)
- Telèfon de la infància
- Equips bàsics d'atenció social primària (EBASP)
- Qualsevol que observi una situació de risc per al menor

Al telèfon de la infància es reben tot tipus de trucades sobre la situació dels infants.

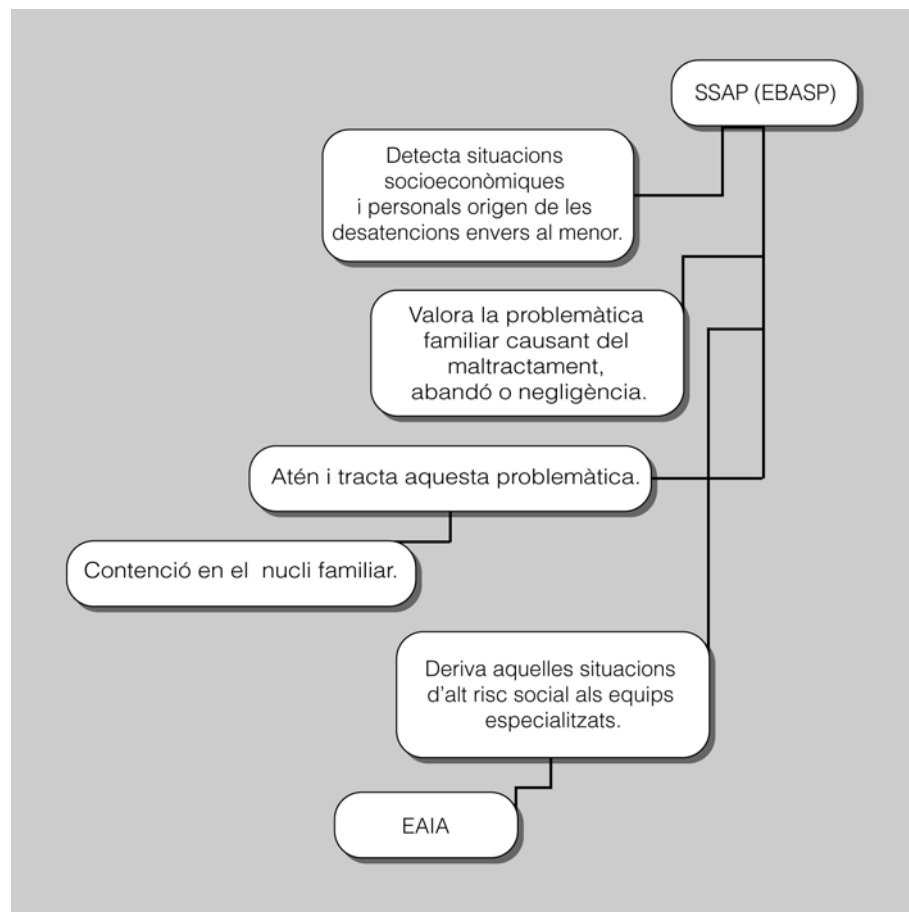
La Llei 1/1996 distingeix entre situació de risc i situació de desemparament i indica en cada cas els tipus d'intervenció a realitzar. !!

- **Situacions de risc.** Caracteritzades per l'existència d'un perjudici per al menor que no justifica la separació dels seu nucli familiar. La intervenció en aquests casos es limita a intentar eliminar, dintre de la família, els factors de risc i a promoure la protecció del menor i la seva família.
- **Situacions de desemparament.** Situacions en les quals la gravetat dels fets implica necessàriament treure el menor de la família. En aquestes situacions qui es fa càrrec de la tutela dels menors és l'entitat pública corresponent (DGAIA) en què queda suspesa la pàtria potestat o tutela ordinària.

Els serveis als quals correspon el primer nivell d'intervenció en les situacions de risc són els equips bàsics d'atenció social primària (EBASP) que, en assabentar-se del cas, l'estudiaran i decidiran si poden intervenir amb la família sense necessitat d'utilitzar altres recursos o si és necessari derivar el cas als serveis socials especialitzats, concretament, als equips d'atenció a la infància i l'adolescència (EAIA)

El protocol a seguir en detectar-se la situació de risc pel menor és el que es mostra a la figura 2.

Figura 2. Protocol d'actuació dels SSAP en casos de menors en situació de risc

Els EAIA són equips multidisciplinaris, constituïts generalment per psicòlegs, pedagogs, treballadors socials i educadors socials. Aquests serveis depenen de la Generalitat de Catalunya, i han estat delegats als municipis per la seva major proximitat als ciutadans.

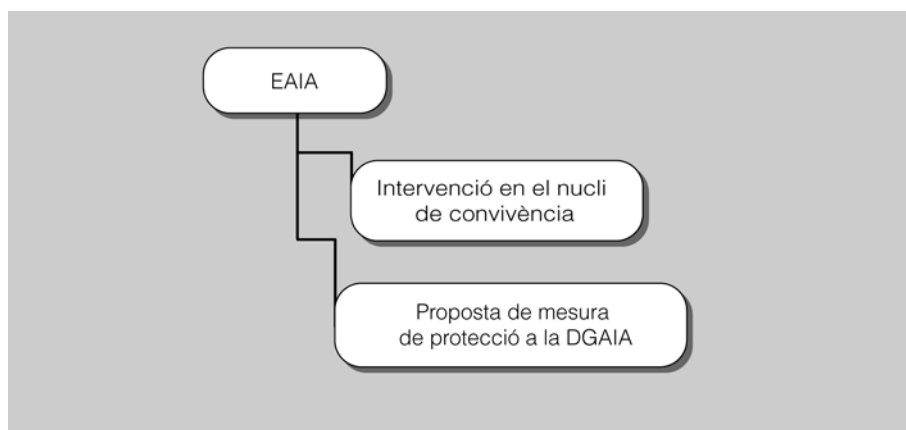
Els EAIA van ser creats per decret l'any 1986 i posteriorment s'han fet convenis entre la Generalitat i els municipis i amb els ens comarcals i supracomarcals. Això ha permès la territorialització dels EAIA.

Les funcions que desenvolupen els EAIA són les següents:

- Recepció dels casos d'alt risc social que hi siguin derivats pels serveis socials d'atenció primària, les instàncies judicials o policials o la mateixa DGAIA.
- Diagnòstic i valoració dels menors i les famílies en situació de risc social des del triple vessant del treball social, pedagògic i psicològic.
- Fer les propostes tècniques i administratives més beneficioses per als menors.
- Elaborar els plans de millora per al menor i la seva família.
- Seguiment del menor i de la seva família una vegada aplicada la mesura.
- Coordinació amb altres equips i serveis que hi intervinguin.
- Assessorament als serveis socials d'atenció primària en matèria d'infància.

Una vegada derivat el cas als EAIA, els menors poden seguir en el circuit ordinari com es pot veure a la figura 3 o, en casos puntuals i extrems, en el circuit extraordinari o d'urgències.

Figura 3. Circuit ordinari d'intervenció

Els EAIA poden dur a terme una intervenció amb l'infant, la família i el nucli de convivència per valorar la situació sociofamiliar, o proposar una mesura de protecció a la DGAIA.

El circuit extraordinari (servei d'urgències) és un servei que funciona durant les 24 hores del dia per atendre qualsevol contingència relacionada amb als menors. Es tracta de proporcionar atenció en els casos següents:

- Situacions de risc greu que poden requerir la separació immediata de l'entorn familiar del menor.
- Avaluació de les situacions dels menors, desconegudes pels EBASP o els EAIA, per determinar si es requereix un internament urgent en un centre o bé si es pot reconduir el cas vers els recursos ordinaris.
- Allotjament provisional als centres d'acollida d'urgències i suport als menors que ho necessitin.

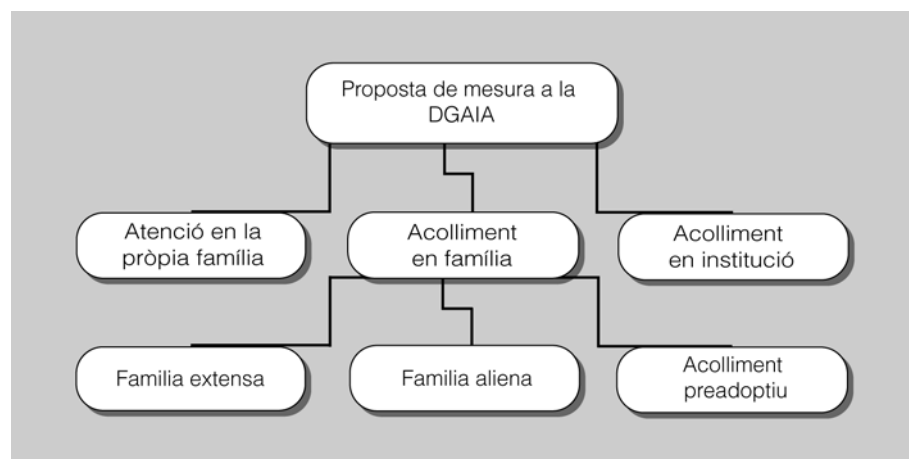
Quan l'EAIA està en condicions de valorar si un infant necessita protecció de l'Administració demana, a través d'un informe, que sigui declarat el desemparament de l'infant i en proposa una mesura de protecció.

La DGAIA té potestat administrativa per declarar el desemparament d'un menor. Es considera que un menor està desemparat:

- Quan manquen les persones a les quals per llei correspon d'exercir les funcions de guarda, o quan aquestes persones estan impossibilitades per a exercir-les o en situació d'exercir-les amb greu perill per al menor.
- Quan s'aprecia qualsevol forma d'incompliment o d'exercici inadequat dels deures de protecció establerts per la llei per a la guarda dels menors o hi manquen els elements bàsics per al desenvolupament integral de la seva personalitat.
- Quan el menor presenta signes de maltractaments físics o psíquics, d'abusos sexuals, d'explotació o d'altres de naturalesa anàloga.

A la figura 4 es mostra les mesures que poden proposar el EAIA a la DGAIA:

Figura 4. Propostes d'actuació de la EAIA

Quan la DGAIA declara el desemparament del menor suspèn temporalment els drets de pàtria potestat als pares, assumeix automàticament les funcions de tutela i delega la guarda a la persona, o persones, responsable d'atendre l'infant: al director d'un centre residencial o a la família acollidora o preadoptiva.

"Crearem una escola per a pares i mares acollidors. Volem potenciar l'assessorament."
Quadern d'informació (2004, gener-febrer, pàg. 7).

La pàtria potestat o la tutela comprèn els drets i deures següents: !!

- Vetllar pels fills, tenir-los en la seva companyia, alimentar-los, educar-los i procurar-los una formació integral.
- Representar-los i administrar els seus béns.

La guarda i custòdia comprèn: !!

- Vetllar pel nen/a.
- Tenir-lo en la seva companyia.
- Procurar-li aliments.
- Educar-lo i procurar-li una formació integral.

La DGAIA ha d'informar el fiscal de menors, a través d'informes de seguiment semestral, sobre les mesures de protecció que ha adoptat. Si els pares no estan d'acord amb les mesures de protecció que adopta l'Administració, poden presentar oposició a través del jutjat. Finalment és el jutge qui en ratifica o no la mesura que s'adopta.

1.7.2. Les mesures de protecció

Les mesures de protecció es desenvolupen en diferents situacions i àmbits.????????????????

Ampliar introducció a les mesures de protecció: 5 línies

introducció a les mesures de protecció

introducció a les mesures de protecció

introducció a les mesures de protecció

introducció a les mesures de protecció

1) Contenció en el nucli familiar

L'infant té dret a romandre amb els pares i perquè això sigui possible, si cal, les administracions competents hi han de posar els mitjans necessaris.

Si una vegada finalitzat l'estudi sociofamiliar, l'EIA no considera necessari proposar mesures administratives, el menor continuarà en el seu nucli de convivència i es farà un seguiment del cas en coordinació amb els SSAP.

La DGAIA estableix convenis amb entitats d'iniciativa social i administracions locals que duen a terme **programes de prevenció** que poden ser essencialment els següents:

- **Centres oberts:** Establiment destinat a la prevenció i atenció del menor en risc, fora de l'horari escolar. Té com a objectiu l'estructuració de la personalitat, l'adquisició d'aprenentatges bàsics i l'esbarjo, així com l'atenció a les mancances socioeducatives. És un recurs que depèn dels consells comarcals, dels ajuntaments o d'entitats privades d'iniciativa social.
- **Pretallers:** Destinats a l'atenció de joves fins als 18 anys en situació de risc. Les activitats dels pretallers estan destinades a compensar les mancances socioeducatives i que els menors adquireixin coneixements bàsics d'oficis manuals, com també orientar-los professionalment. Des de l'aplicació de la LOGSE, algunes d'aquestes iniciatives s'han reconvertit en unitats d'escolarització compartida (UEC), que col·laboren amb el Departament d'Educació.

2) L'atenció en la mateixa família

L'atenció en la mateixa família pot comportar que la DGAIA assumeixi la tutela de l'infant i els pares en mantinguin la guarda. Es dona suport psicossocial, de caràcter personal o econòmic a la família, i hi ha un seguiment de l'evolució del cas per un delegat d'atenció a la infància (DAI) o altres professionals especialitzats.

3) L'acolliment familiar simple

L'acolliment familiar simple és l'atenció familiar a un infant amb una temporalitat limitada, per després retornar-lo amb la seva família d'origen. L'infant no perd els vincles ni afectius ni jurídics amb la seva família. És un servei adreçat a nens i nenes de 0 a 18 anys amb els objectius següents:

- Ajudar una altra família a través de l'atenció al seu fill.
- Oferir a un infant l'experiència de conviure en família.

Els acolliments familiars simples poden ser:

- **Acolliment en família extensa:** es confia temporalment la guarda del menor a algun familiar o persona amb la qual té relació de parentesc. Hi ha un seguiment i també un assessorament i ajut pels professionals dels EAIA o de la DGAIA
- **Acolliment en família aliena:** l'acolliment de caràcter transitori es constitueix amb persones o famílies que no tenen cap relació de parentesc amb

Centre Obert Rialles

És un centre obert adreçat a infants d'entre tres i setze anys de Santa Coloma de Gramenet en situació de risc social. Està situat al barri de Singuerlín. Realitza una tasca fora de l'horari escolar que dona suport, estimula i potencia l'estructuració i el desenvolupament dels infants, la socialització, l'adquisició d'aprenentatges bàsics i l'esbarjo, i compensa les deficiències socioeducatives de les persones ateses. Les entitats responsables del projecte són Càritas Diocesana de Barcelona i els Germans Maristes.

AD' Iniciatives socials és una entitat sense afany de lucre que té com a objectiu el treball en el camp social i educatiu. En concret la tasca de l'associació se centra en les actuacions adreçades a famílies i col·lectius en risc d'exclusió social i a l'atenció d'infants i joves. Dins aquest projecte, AD' gestiona una àrea d'acolliment familiar i d'adopció destinada a realitzar l'estudi i la formació de les famílies que volen ser acollidores o sol·liciten adoptar un infant. A més, des de l'any 2002, l'entitat treballa l'àrea d'acolliment residencial, amb la gestió del centre CRAE L'Abril, dirigit a atendre noies en edats compreses entre els dotze i els divuit anys.

el menor. Els acollidors reben assessorament de professionals especialitzats dels serveis d'integració familiar (institucions col·laboradores d'integració familiar, ICIF), que col·laboren amb l'Institut Català de l'Acolliment i de l'Adopció (ICAA).

En funció de les necessitats i problemàtiques dels infants i de les seves famílies, hi ha diferents tipus d'acolliment: de curta durada, de llarga durada, d'urgència i d'urgència i diagnòstic. Hi ha una altra modalitat de col·laboració que és acollir infants els caps de setmana i durant les vacances.

Durant el procés de la mesura d'acolliment es continua treballant amb la família d'origen del menor per corregir els motius de la separació.

- **Acolliment preadoptiu:** és una mesura prèvia a l'adopció. S'aplica quan els pares biològics estan impossibilitats per a l'exercici de les seves responsabilitats parentals i es preveu la permanència d'aquesta situació. Pot ser per sol·licitud dels pares o per que així ho determini l'autoritat judicial.

L'adopció es constitueix per resolució judicial i té els mateixos efectes que la relació filial per naturalesa. En parlarem més endavant.

4) L'acolliment residencial

L'acolliment de l'infant en un centre ha de ser l'última mesura que s'ha d'aplicar, abans s'han d'haver esgotat altres possibilitats. Aquesta mesura s'aplica quan es preveu que la necessitat de separació de la família serà transitòria i quan no ha estat possible o bé no és aconsellable l'acolliment familiar simple.

Els centres residencials ofereixen al menor atenció integral i dissenyen un projecte educatiu individual (PEI) per tal d'aconseguir el seu desenvolupament personal. Al PEI han de figurar els objectius educatius que es pretenen assolir, així com el sistema d'avaluació de l'acció educativa i de l'evolució del menor per revisar els objectius proposats.

Mentre els infants són acollits en centres residencials, els EAIA i els EBASP treballen pel retorn del menor amb la família d'origen. Els centres poden ser:

- **Centres d'urgències:** són establiments destinats a oferir una atenció immediata i transitòria, de caràcter urgent, a aquells infants que la necessi-

tin. Cobreixen la franja horària en la qual resten tancades les dependències de la DGAIA. La seva finalitat és la d'oferir allotjament als infants, mentre informen a la DGAIA sobre l'estada al centre dels menors i d'acompanyar-los a les dependències de la Direcció General una vegada siguin obertes.

- **Centres d'acollida:** servei residencial propi o col·laborador de la DGAIA. És format per un equip educatiu i un equip tècnic. L'equip tècnic és multidisciplinari (metge, psicòleg, pedagog i treballador social). Són serveis residencials d'estada limitada, amb l'objectiu de fer l'observació i el diagnòstic de la situació dels menors que els han estat confiats i de les seves famílies, per tal d'elaborar la proposta de mesura corresponent. Al centre d'acollida, s'hi deriven únicament els menors que necessiten una atenció immediata i cal separar-los del nucli familiar.

La funció dels centres d'acollida és la de donar una resposta immediata i transitòria d'acollida i protecció als infants que estiguin en situació de risc social, substituint temporalment les funcions familiars.

- **Atenció en un centre residencial d'acció educativa (CRAE):** la mesura consisteix a ingressar el menor en un centre adequat a les seves característiques amb la finalitat que rebí l'atenció i l'educació necessàries. S'aplica quan es preveu que el desemparament o la necessitat de separació de la família seran transitoris i quan no ha estat possible o aconsellable l'acolliment per una persona o família. Aquest tipus de centres depenen de la DGAIA o d'entitats d'iniciativa social que col·laboren amb aquesta.

Les necessitats dels infants i de les seves famílies varien en funció de les situacions que estiguin vivint, per tant, la temporalitat d'aquestes mesures s'haurà de revisar en funció de l'evolució de cada cas.

L'acolliment del menor pot ser de tipus administratiu o judicial:

- **Administratiu:** s'ha de formalitzar per escrit. Hi ha d'haver consentiment de totes les parts: l'entitat pública que té la custòdia del menor, els acollidors, els pares i el menor quan té més de dotze anys.
- **Judicial:** quan els pares s'han oposat a l'adopció d'aquestes mesures i ho estima convenient el jutge, per l'interès del menor.

5) Adopció

L'adopció és un procés legal, psicològic i social, sempre en interès superior de l'infant, que li permet integrar-se plenament en el si d'una família en la qual no ha nascut.

UD2_32

Infants en un centre d'acollida

L'adopció, que sempre la constitueix un jutge, proporciona una relació paternofilial igual a la paternitat biològica.

L'adoptant ha de tenir com a mínim vint-i-cinc anys i una diferència respecte a l'adoptat de més de catorze anys. No pot adoptar un ascendent (avi, besavi...). No pot adoptar un parent col·lateral (germà, cunyat...) sense mesures judicials justificatives de la tutela).

Les adopcions es fan per resolució judicial, en les quals es produeix la ruptura de vincles familiars entre l'infant adoptat i la seva família d'origen.

L'organisme competent per a la recepció de les sol·licituds d'acolliment preadoptiu i per a la validació dels candidats és l'Institut Català de l'Acol·liment i l'Adopció (ICAA), que depèn del Departament de Benestar i Família. Actualment promou la següent campanya per animar les famílies a l'acolliment d'infants:

6) Mesures per a majors de divuit anys extutelats per l'Administració

Es tracta d'un pla interdepartamental en què participen diversos departaments de la Generalitat: Ensenyament, Treball, Benestar Social, Justícia, Governació i Relacions Institucionals, Sanitat i Seguretat Social, Presidència, i és adreçat a nois i noies majors d'edat extutelats per l'Administració de la Generalitat i també menors d'edat en la franja de setze a divuit anys que necessiten ajuda en el procés d'integració sociolaboral i la demanen i l'accepten voluntàriament.

Aquest pla té l'objectiu d'oferir recursos per a la reinserció sociolaboral a joves que han estat tutelats per l'Administració.

Les actuacions que es preveuen per aconseguir-ho són les següents:

- Oferir suport als joves vinculats al pla en el seu vessant personal i emocional.
- Aconseguir que prenguin una actitud positiva i activa en el procés de recerca de feina i d'incorporació a les empreses.
- Contribuir a la seva inserció laboral amb l'ensinistrament d'habilitats socials per a la recerca d'ocupació i la preparació per a un lloc de treball.
- Donar-los la informació i els elements necessaris per afrontar el futur laboral i social amb garanties.

- Preparar-los perquè siguin capaços d'afrontar l'atur com una situació que exigeix una actitud i una activitat positives.
- Prevenir i treballar els possibles conflictes que es presentin en el món laboral i trobar les solucions adients, juntament amb els educadors.
- Oferir allotjament en pisos o residències assistits als joves que no tenen cap tipus de suport i el necessiten per poder iniciar el seu procés cap a l'autonomia.
- Tramitar el PIRMI (programa interdepartamental de renda mínima d'inserció) als menors de vint-i-cinc anys que necessiten una prestació econòmica per poder reorganitzar-se personalment i socialment. Aquesta ajuda s'acompanya d'un període de formació.

2. Organitzacions i programes d'àmbit internacional i estatal

Al llarg del segle passat s'ha anat desenvolupant tota una sèrie d'iniciatives en l'àmbit dels drets de les persones que han contribuït a la millora de la societat.

Aquesta millora ha estat possible gràcies a l'esforç d'alguns individus que han volgut dedicar la seva vida a aconseguir la millora de les condicions dels seus iguals, especialment dels més desafavorits, però també a l'impuls col·lectiu de vèncer les injustícies i les desigualtats per construir una societat més justa i més equitativa.

Estem parlant de la universalització de l'atenció sanitària i de les pensions, de l'educació obligatòria i gratuïta, del dret de vot de les dones, etc., en definitiva, de la millora dels sistemes de democràcia i de progrés.

És clar que aconseguir això ha portat a situacions difícils i molt extremes en cada un dels països en els quals s'ha anat produint, però també és cert que aquesta mateixa empenta, per defensar els drets de les persones a viure en un món millor, ha portat a cercar els mitjans adients per a la superació de les conseqüències de les guerres i de les posteriors crisis econòmiques que s'han donat. De la mateixa manera s'ha enfortit la democràcia i els mitjans per anar construint un món millor.

Amb aquest afany de millora, les persones s'han dotat d'organitzacions per fer més eficaç la lluita contra les desigualtats i les injustícies i, sobretot, per defensar els més dèbils amb la idea que la clau està en la solidaritat i la denúncia. Tenim com a exemple la conquesta dels drets humans.

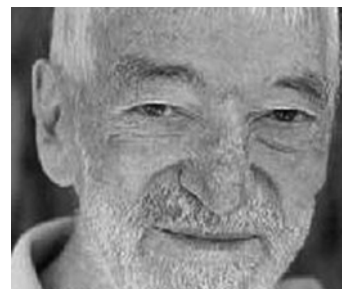
Els drets humans de primera generació són els drets nascuts de la necessitat de llibertat de la persona davant el poder absolut...

Durant aquests anys es consagren principis com el respecte radical a l'individu, la llibertat política, jurídica i d'expressió, la tolerància, la fonamentació democràtica a través del sufragi universal, les garanties jurídiques dels detinguts, etc. Pàg. 26.

Els drets humans de segona generació són els drets de contingut social que pretenen millorar les condicions de vida de les persones. Imposen un deure positiu a l'estat, el qual no solament no ha de cometre certs abusos, sinó que ha d'assegurar el benestar dels ciutadans... Pàg. 30.

Els drets de tercera generació neixen de conflictes o problemes supranacionals: la conservació del medi ambient, l'explosió demogràfica, la disminució dels recursos naturals, els conflictes bèl·lics... Son els drets dels pobles, transcendeixen les fronteres nacionals i afecten tota la humanitat. Per assolir-los, es requereix un compromís de tota la comunitat internacional.

Amnistia Internacional. (2001) *Drets humans* (pàg. 34.)

Vicens Ferrer (1920), premi Príncep d'Astúries de la Concòrdia, considerat el màxim guardó internacional d'aquest tipus després del Nobel de la pau.

Els moviments col·lectius contribueixen a canviar les condicions de vida de les persones

L'ONU

Franklin D. Roosevelt, president dels Estats Units i Winston Churchill, primer ministre britànic, van projectar un pla per a la creació d'un món sense guerres i van aplegar els representants de 26 països (1942) per signar la Declaració de les Nacions Unides, que donà lloc al naixement de l'ONU (1945).

És cert que hi ha encara molt per fer i que sembla que els reptes que es plantegen per aconseguir un sistema més just a tot arreu cada vegada són més difícils.

El fenomen de les migracions, els canvis en l'estructura familiar, l'allargament de l'esperança de vida, les bosses d'exclusió i de pobresa, les agressions al medi ambient, la societat de la informació amb la incorporació constant de noves tecnologies, l'emergència econòmica de països com la Xina, etc., plantegen tots un repte per a l'estat providència, que és com sovint es denomina l'estat de benestar.

És clar que per afrontar aquestes noves necessitats cal que l'Estat doni més protagonisme i participació a la societat i que estimuli la responsabilitat en l'acció social, per tal que tothom tingui garantits els seus drets.

Per millorar la democràcia cal una major complicitat i relació entre l'Estat i la societat. La millor manera de fer-ho és poder col·laborar, amb un major protagonisme de la societat civil, en els aspectes d'interès públic, i concertar conjuntament els objectius i les prioritats de la societat.

ONG

Els moviments socials que han creat gran part de les ONG són una de les formes de col·laboració entre la societat i l'estat per millorar la democràcia.

En aquesta col·laboració, les organitzacions civils, ja siguin d'abast internacional o nacional, han demostrat la seva validesa i responsabilitat a l'hora d'aportar respostes innovadores i alternatives a les necessitats socials. Per aquest motiu, cal que coneguem algunes de les organitzacions que han tingut, i que tenen, una importància cabdal en la lluita per fer que els drets individuals i socials siguin una realitat per a tothom i no sols per a una part de la societat.

2.1. Organismes relacionats amb l'atenció als infants

Explicarem quines són les organitzacions que tenen un paper preponderant en la lluita per a la millora de les condicions dels infants al món i al nostre país, però abans, ens cal distingir entre les organitzacions no lucratives o no governamentals i altres tipus d'organitzacions o institucions que sí que tenen alguna vinculació amb els diferents estats.

Quan parlem d'organitzacions o institucions internacionals veureu que totes estan relacionades en certa manera amb l'ONU, per aquest motiu explicarem primer què és l'ONU i després aquelles organitzacions que hi estan relacionades i vinculades en la defensa dels infants.

Quan ens referim a organitzacions o institucions nacionals o estatals ens estem referint a organitzacions que tenen una vinculació amb l'estat cen-

tral o amb el govern autonòmic corresponent, i que són promogudes per les administracions públiques.

Quant a les organitzacions no governamentals (ONG), ens referim a les associacions promogudes per persones que no pertanyen a estaments oficials i que es dediquen a tasques assistencials, humanitàries, ecològiques o altres de les mateixes característiques. En aquest cas parlarem d'algunes de les més conegudes que treballen en favor dels infants.

2.1.1. Organitzacions internacionals

Hi ha un seguit d'organitzacions internacionals que vetllen pel compliment dels drets dels infants a tot el món. L'objectiu general de tots és que sigui coneguda arreu, la situació dels infants, i es mobilitzin les consciències i les actituds de les persones. Aquestes organitzacions promouen iniciatives i tracten de conscienciar els governs dels diferents països, i també de la societat civil, sobre la necessitat de considerar, legalitzar i acomplir els drets i les obligacions respecte als infants. Algunes d'aquestes organitzacions estan integrades a l'ONU o són promogudes per algun dels organismes que en depenen.

Organització de les Nacions Unides (ONU)

Organització internacional, amb seu a Nova York, formada per 191 països. Va ser fundada el 1945 amb les finalitats següents: !!

- Mantenir la pau al món.
- Desenvolupar les relacions amistoses entre les nacions.
- Treballar conjuntament per millorar els nivells de vida dels pobles, eliminar la pobresa, les malalties, l'analfabetisme en el món i promoure el respecte als drets i les llibertats dels altres.
- Esdevenir un centre per ajudar les nacions a assolir aquests objectius.

Els països membres estan vinculats entre ells pels principis de la Carta de les Nacions Unides, un tractat internacional en què s'anuncien els seus drets i deures com a integrants de la comunitat internacional.

La Carta de les Nacions Unides ve a ser la Constitució de l'organització i expressa les esperances dels seus membres per la pau mundial, i actua com a guia per treballar per a aquest objectiu.

Seu de l'ONU

Els quatre edificis que formen la seu de l'ONU són: l'edifici de l'Assemblea General, la torre de 39 pisos de la Secretaria General, l'edifici de la Conferència i l'edifici de la Secretaria.

El finançament es porta a terme pels estats membres en funció de les possibilitats de cada un dels països.

Tot i que la seu de les Nacions Unides és a Nova York, el terreny i els edificis es troben en una zona internacional. Això significa que les Nacions Unides tenen la seva pròpia bandera, els seus propis serveis de seguretat, el seu propi servei postal i, fins i tot, els seus propis segells.

El treball de les Nacions Unides es realitza quasi a tot el món, i es dut a terme per sis òrgans principals:

a) L'Assemblea General

L'Assemblea General és l'òrgan principal de les Nacions Unides, on cada nació pot ser escoltada i pot manifestar la seva posició sobre diferents temes. Tots els membres de les Nacions Unides hi són representats. Cada país té el mateix vot que els altres. Ric o pobre, gran o petit, cada nació té tan sols un vot. Les qüestions importants són decidides per una majoria de dos terços.

L'Assemblea General elegix el seu president cada any. La seva tasca consisteix a presidir i fer que funcionin les sessions de l'Assemblea.

L'Assemblea General es reuneix regularment un cop cada any. Les sessions comencen el tercer dimarts de setembre per un període, com a mínim, de tres mesos. Però les reunions d'emergència es poden convocar en qualsevol moment. L'Assemblea General pot discutir i pot fer recomanacions sobre qualsevol tema:

- Rep els informes del Consell de Seguretat i d'altres organismes principals de les Nacions Unides, així com del secretari general.
- Admet nous membres, sota recomanació del Consell de Seguretat.
- Nomena, després de la recomanació del Consell de Seguretat, el secretari general, que és el “cap” de les Nacions Unides.
- Escull els membres d'altres organismes.
- L'Assemblea General decideix quant ha de pagar cada estat membre de les Nacions Unides per tal que aquestes funcionin, i com s'han d'emprar aquests diners.

Les resolucions adoptades per l'Assemblea General són tan sols recomanacions als estats membres. No hi ha cap manera d'obligar-los jurídicament. Tot i això, aquestes recomanacions tenen molt de pes polític, ja que

l'Assemblea General representa la veu i l'opinió pública de pràcticament tots els països del món.

b) El Consell de Seguretat

El Consell de Seguretat va ser projectat per ser el guardià de la pau mundial. Mentre que l'Assemblea General pot discutir qualsevol tema, el Consell de Seguretat només tracta temes de pau i seguretat. Tots els estats membres de les NU s'han de comprometre a acceptar les decisions del Consell de Seguretat. Té quinze membres. Cinc d'aquests països són membres permanents: la Xina, França, la Federació Russa, el Regne Unit i els Estats Units.

Els altres membres són escollits per l'Assemblea General per un període de dos anys, durant el qual no hi ha reunions regulars, però pot reunir-se molt ràpidament en casos de necessitat.

Els membres s'alternen per torn a la presidència. El sistema de vot és diferent al de l'Assemblea General. Nou membres del Consell han de votar que sí perquè s'aprovi una resolució. Però si algun dels cinc membres permanents vota que no, la resolució no prospera.

Consell General de l'ONU

c) El Consell Econòmic i Social

El Consell Econòmic i Social (ECOSOC) té com a funcions encarregar-se d'examinar els problemes econòmics i socials internacionals com transports, comerç, industrialització i desenvolupament econòmic; també tracta dels problemes socials de la població, infància, habitatge, drets de la dona, discriminació racial, drogues, crims, benestar social, joventut, alimentació..., i formular recomanacions sobre com millorar aquests problemes.

Hi ha 54 països membres de l'ECOSOC. Tots són elegits per l'Assemblea General per a un període de tres anys. S'organitza en comissions que aconsellen l'ECOSOC sobre temes concrets. Aquestes comissions s'organitzen de la manera següent:

- **Les funcionals:**
 - Comissió de Drets Humans
 - Comissió per al Desenvolupament Social
 - Comissió sobre Desenvolupament Sostenible
 - Comissió sobre Ciència i Tecnologia per al Desenvolupament
- **Les comissions regionals** treballen sobre problemes específics de diferents zones geogràfiques, per exemple:
 - CEPA Comissió Econòmica per a Àfrica

- CEPE Comissió Econòmica per a Europa
- CEPAL Comissió Econòmica per a l'Amèrica Llatina i el Carib
- Disposa també d'**agències especialitzades** que estudien problemes concrets, fan suggeriments i ajuden els països en desenvolupament en els seus àmbits d'acció especial. Algunes d'aquestes agències són:
 - Fons Internacional per al Desenvolupament Agrícola (FIDA)
 - Organització Mundial de la Salut (OMS)
 - Organització per a l'Alimentació i l'Agricultura (FAO)
 - Unió Internacional de Telecomunicacions (UIT)

L'ECOSOC ofereix a les ONG l'oportunitat d'aportar els seus coneixements i experiències a les Nacions Unides, cosa que permet un major apropament a la realitat i una major cooperació entre l'Organització i la societat civil.

d) El Consell d'Administració Fiduciària

Quan les Nacions Unides van començar hi havia algunes parts del món on la població no tenia govern. Aquestes àrees es posaren sota l'especial protecció de les Nacions Unides i foren anomenades *territoris fiduciaris*. El Consell d'Administració Fiduciària supervisava el desenvolupament social de la gent que vivia en aquests territoris.

Avui dia ja no hi ha cap territori en situació de fideïcomís. L'últim va ingressar com a membre de les NU el 1994.

e) La Cort Internacional de Justícia

Té la seva seu a la Haia (Holanda) i és l'òrgan judicial principal de les Nacions Unides. El seu estatut forma part integral de la Carta de les Nacions Unides.

Només els països, no pas els individus, poden portar casos davant el Tribunal. Un cop un estat està d'acord que el Tribunal es pronunciï sobre un cas, n'ha d'acceptar la decisió; no obstant això, els estats que prenen part en aquest sistema poden excloure certs tipus de casos.

f) La Secretaria

La presideix el secretari general. Comprèn una plantilla de funcionaris internacionals que treballen a la seu de les Nacions Unides i desenvolupen el dia a dia de l'Organització. S'encarrega d'administrar els programes i les polítiques que els diferents òrgans de l'ONU elaboren.

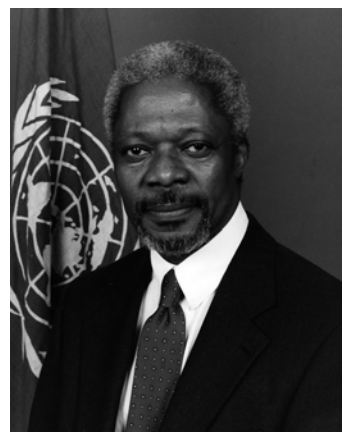
El secretari general és el cap de l'oficina de les Nacions Unides. És nomenat per l'Assemblea General, després de la recomanació del Consell de Se-

Per a més informació sobre l'ONU o alguns dels seus organismes o programes concrets podeu veure la secció "Adreces d'interès" del web d'aquest crèdit.

El Tribunal de la Haia

El secretari general actual, Kofi Annan, ocupa el càrrec des de l'any 1997.

guretat, per un període de cinc anys. El secretari té el mateix poder que el cap d'estat d'un país membre. Pot proposar la discussió de qualsevol tema davant l'Assemblea General. Molts cops actua com a "mediador" en les disputes entre estats membres.

El personal té la categoria de funcionari internacional. Treballen per a tots els estats membres. No reben ordres dels estats sinó del secretari general.

Les llengües oficials de l'ONU són l'àrab, el xinès, l'anglès, el francès, el rus i l'espanyol.

Alguns dels organismes de l'ONU dels quals parlarem seguidament estan directament o indirectament relacionats amb la defensa dels infants, com són: el Fons de les Nacions Unides per a la Infància (Unicef), l'Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (Unesco), l'Organització Mundial per a l'Educació Pre-escolar (OMEP), l'Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO) i l'Organització Internacional del Treball (OIT).

La Unicef

La Unicef (Fons de les Nacions Unides per la Infància) va ser creada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 1946 per ajudar els infants d'Europa, després de la Segona Guerra Mundial, amb el nom de United Nations International Children's Emergency Fund (Fons Internacional d'Emergència de les Nacions Unides per als Infants).

El 1953 es converteix en organisme permanent de les Nacions Unides, amb la missió d'ajudar els infants pobres de països en via de desenvolupament. Li fou concedit el premi Nobel de la pau el 1965.

Unicef és una organització amb força prestigi i compta amb associacions col·laboradores repartides arreu del món.

La Unicef es dedica a la protecció dels drets dels infants i a la seva promoció. Treballa per pal·liar el sofriment dels infants mitjançant serveis basats en la comunitat, en sectors com l'atenció de la salut, l'educació bàsica, i l'accés a l'aigua potable i el sanejament.

Als seus programes inclou l'atenció i educació de la infància preescolar i de les mares embarassades.

Periòdicament promou campanyes de lluita contra les malalties, la fam, l'analfabetisme, la ruptura familiar, etc. I cada any elabora un informe sobre les condicions de la infància al món.

Per a més informació sobre l'organització Unicef i les seves activitats podeu veure la secció "Adreces d'interès" del web d'aquest crèdit.

Seu de la Unicef

Fins al dia d'avui els diferents informes que ha elaborat la Unicef s'han referit a qüestions com el VIH / la sida, l'educació de les nenes, la nutrició, el treball infantil i el desenvolupament de la primera infància. L'informe sobre l'Estat mundial de la infància d'enguany està dedicat als infants exclosos i invisibles, que no tenen accés als serveis essencials com l'educació o les vacunes, ni tampoc a la participació ni als programes de protecció.

La Unesco

La Unesco (Organització Educacional, Científica i Cultural de les Nacions Unides), amb seu a París, va ser creada per l'ONU el 1946, per promoure la col·laboració internacional en educació, ciència, cultura i comunicació.

La Unesco patrocina projectes científics internacionals, programes d'alfabetització, d'ensenyament tècnic o de formació de mestres, projectes històrics i culturals regionals, foment de la cooperació internacional per preservar el patrimoni cultural i natural mundial, i promoció dels drets humans.

L'any 1972, va incorporar als seus programes un pla de protecció dels béns culturals del món, conegut com a **Patrimoni Comú de la Humanitat**. La missió d'aquest programa és la de conservar una relació de llocs, tradicions i cultures que són considerats patrimoni de la humanitat. Parlem d'emplaçaments històrics o naturals, la preservació i adequació dels quals són considerats importants per a la comunitat internacional.

També, el 1972, va incorporar al seu programa, en cooperació amb l'OMEP, la defensa de l'educació preescolar. La Unesco estima que tots els esforços que es realitzin per a la millora de les condicions en l'educació de la primera infància serveixen per potenciar la qualitat de l'educació bàsica.

La Unesco s'encarrega de coordinar les activitats de la Dècada Internacional per a la Promoció de la Cultura de Pau i de No-violència per als Infants del Món (2001-10).

L'OMEP

L'OMEP (Organització Mundial per a l'Educació Pre-escolar) va ser creada el 1948, a París, i està vinculada a l'ONU, especialment a la Unesco, que va propiciar el seu naixement i la seva implantació als diversos països on opera. L'OMEP coopera i té contactes amb altres organismes com: la Unicef,

Per a més informació sobre la Unesco podeu veure la secció "Adreces d'interès" del web d'aquest crèdit.

Seu de la Unesco

L'educació

En alguns dels seus escrits es recull:

"La Unesco promou el diàleg en què es destaquï l'educació com un bé públic i s'encoratgi tots els agents en l'esfera de l'educació a prestar l'atenció deguda en les seves activitats a la necessitat d'equitat, integració i cohesió social en les societats actuals."

Per a més informació sobre l'OMEP podeu veure la secció "Adreces d'interès" del web d'aquest crèdit.

l'ECOSOC (Consell Econòmic Social de les Nacions Unides), el PNUD (Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament), el Banc Mundial i d'altres.

L'OMEP és una organització internacional no governamental que treballa pels infants, investiga sobre la seva problemàtica i està compromesa en temes que afecten la cura i l'educació dels infants de zero a vuit anys. Les seves accions i intervencions són de caràcter pedagògic, incloses les referides a la salut o les d'atenció a les necessitats físiques, afectives i mentals de l'infant.

Hi participen persones compromeses amb el benestar de la infància: pares, docents, pedagogs, psicòlegs, metges, investigadors, treballadors socials, treballadors de la salut, arquitectes, artistes, advocats, i altres components de la societat civil.

L'OMEP és un organisme de promoció de tot allò referent a la primera infància i al coneixement científic dels petits, elabora criteris universals per al disseny d'intervencions de caràcter educatiu, en totes les àrees referides a la cura i l'atenció a la infància.

Col·labora en la consolidació dels sistemes educatius de cycle inicial, i assessora els governs sobre la seva importància, la necessitat de la seva qualitat educativa i les diferents formes d'organitzar els seus sistemes en funció del context sociohistòric de cada país.

L'OMEP intenta constituir-se en portaveu dels infants, i treballa en la defensa dels seus drets. Procura l'assistència educativa directa o indirecta a tots els infants en general, sense oblidar els que es troben en una situació de risc i dificultat: els marginats, els hospitalitzats, els presoners, els que treballen prematurament, els immigrants, els discapacitats, o bé aquells que són víctimes de maltractaments.

L'organització manté un fòrum permanent de debat i investigació en educació infantil, obert i participatiu tant a grups professionals com a organitzacions o individualitats que cerquin, mitjançant l'educació, la millora de la qualitat de vida de la infància.

La FAO

La FAO (Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació) va ser creada el 16 d'octubre de 1945, al Quebec, i, per com-

La fam mata cada any cinc milions d'infants

Més de cinc milions de nens moren cada any al món a causa de la fam i la malnutrició, les quals afecten 815 milions de persones als països en desenvolupament, 28 milions als països en transició i 9 milions als països industrialitzats, segons subratlla l'Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO) a l'informe anual sobre l'Estat de la Inseguretat Alimentària al Món.

memorar la seva fundació, a partir de l'any 1981, se celebra anualment aquest dia com el Dia Mundial de l'Alimentació. Té la seva seu a Roma.

És l'organisme de les Nacions Unides que s'encarrega expressament de les activitats internacionals de lluita contra la fam. Treballa oferint ajuda als països en via de desenvolupament, en matèries com l'agricultura o la pesca, principalment. Ofereix assessorament als governs en matèria de política i planificació. Recopila, analitza i difon informació i funciona com a fòrum internacional per debatre qüestions d'agricultura i alimentació. Ajuda els països a preparar-se contra les emergències que puguin esdevenir amb relació a l'alimentació.

La FAO col·labora amb diferents associacions arreu del món, des d'organitzacions de la societat civil a altres organismes de l'ONU, així com del sector privat.

Encara, avui dia, la fam i la falta d'aigua són un mal que afecta a molts països d'arreu del món. Aquesta situació incideix principalment en els més febles, els infants i les dones; aquests es veuen abocats a una mort segura si els països rics no fan res per ajudar a canviar el curs d'aquesta catàstrofe. Per aquest motiu, la FAO continua emetent informes anuals sobre la situació en aquests països, en els quals es denuncia les poques actuacions que es fan per combatre la fam.

La gana i la desnutrició cròniques són una emergència.

La FAO, conjuntament amb la Unesco, treballa també per aconseguir que l'educació de qualitat arribi a les zones rurals, on viu prop d'un 70% de la població pobre. A través d'iniciatives com les d'Educació per a la Població Rural, la FAO tracta de fer el següent:

- Superar les diferències entre el món urbà i el rural.
- Incrementar l'accés a l'educació primària de la població rural.
- Millorar la qualitat de l'educació en les àrees rurals.
- Promoure i reforçar la capacitat nacional per a planificar i implantar els plans d'educació primària, i abordar les necessitats d'aprenentatge de la població rural.

L'OIT

L'OIT (Organització Internacional del Treball) va ser creada el 1919, i el 1946 es va convertir en el primer organisme especialitzat de les Nacions

Per a més informació sobre la FAO podeu veure la secció "Adreces d'interès" del web d'aquest crèdit.

Unides. És un organisme que procura fomentar la justícia social i els drets humans i laborals, reconeguts internacionalment.

L'OIT formula normes internacionals sobre el treball o elabora convenis i recomanacions amb la finalitat d'aconseguir unes condicions mínimes en matèria de drets laborals fonamentals.

L'OIT té els organismes següents:

- *La Conferència Internacional del Treball*, que aplega cada any representants de governs, administracions, empresaris i treballadors dels països membres. És un fòrum on s'estableixen les normes laborals i internacionals i es debat sobre aspectes de gran importància.
- *El Consell d'Administració*, que dirigeix el funcionament de l'OIT. S'encarrega del programa i el pressupost i vigila el compliment de les normes internacionals establertes.
- *L'Oficina Internacional del Treball*, que és la secretaria permanent de l'OIT.

Per a més informació sobre l'OIT podeu veure la secció "Adreces d'interès" del web d'aquest crèdit.

Cal dir que el treball infantil és un obstacle per a l'accés a l'educació dels infants. Per això, l'OIT desenvolupa programes que permeten combinar el treball i l'educació, i té un programa específic per a la lluita contra el treball infantil que s'anomena IPEC.

L'objectiu principal de l'IPEC és l'eradicació progressiva del treball infantil. Això es fa reforçant les capacitats nacionals per afrontar els problemes que hi estan relacionats.

Consegüentment, els objectius de l'OIT en la lluita contra el treball infantil són:

- Evitar recórrer a la mà d'obra infantil.
- Impedir que els infants facin treballs perillosos.
- Facilitar alternatives per millorar les condicions de treball, transitòriament, fins a aconseguir l'eradicació del treball infantil.

La causa principal de l'explotació infantil és la pobresa dels països, a la qual cal afegir la inadequada educació que reben els menors.

2.1.2. Organitzacions relacionades amb l'atenció als menors d'àmbit estatal i autonòmic

Explicarem aquí algunes de les organitzacions més significatives que al nostre país i a Catalunya contribueixen a fer realitat la consolidació dels

drets individuals i socials dels infants i a canviar els usos i costums que hi ha envers ells. Parlarem de les organitzacions següents:

- Observatori de la Infància
- Observatori de la Infància i l'Adolescència de Catalunya (OIAC)
- Institut de la Infància i Món Urbà (CIIMU)
- adjunt d'infància del Síndic de Greuges

L'Observatori de la Infància

L'Observatori de la Infància es tracta d'un grup de treball adscrit com a òrgan col·legiat al Ministeri de Treball i Afers Socials que funciona, des del 1999, com un sistema d'informació centralitzat i compartit, amb capacitat per vigilar i fer el seguiment del benestar i la qualitat de vida dels infants, així com de les polítiques públiques que afecten la infància, amb relació al seu desenvolupament, la seva implantació i els seu efecte en les diferents poblacions.

Entre les seves funcions més destacades es troben les següents:

- Recollir i analitzar informació sobre la infància de les diferents fonts nacionals i internacionals.
- Fer recomanacions i propostes per millorar la recollida d'informació.
- Participar i mantenir relacions amb institucions internacionals relacionades amb la infància.
- Mantenir-se informat sobre les mesures i activitats, relacionades amb la infància, que posin en marxa les administracions públiques.
- Constituir un fòrum d'intercanvi i comunicació entre els organismes públics i la societat.
- Proposar iniciatives per realitzar el seguiment del tractament de la infància en els mitjans de comunicació.
- Proposar la realització d'estudis i informes tècnics de diagnòstic de la situació de la infància a Espanya.
- Fer el seguiment informatiu de les polítiques socials que afecten la infància.
- Difondre informació sobre diversos aspectes relacionats amb la infància.

L'observatori funciona amb un ple i una comissió permanent que es reuneixen una vegada l'any per formular les recomanacions que creguin oport-

Per a més informació sobre l'Observatori de la Infància podeu veure la secció "Adreces d'interès" del web d'aquest crèdit.

tunes. El ple pot acordar la creació de grups de treball per estudiar temes d'especial interès, amb la incorporació d'experts si així s'estima convenient. La comissió s'encarrega d'executar els acords del ple i de coordinar els grups de treball. En l'actualitat estan en funcionament els grups de treball següents:

- Intervenció amb menors estrangers a Espanya i la seva integració social. Pretén establir un protocol d'intervenció amb els menors estrangers no acompanyats.
- Maltractament infantil:
 - Analitza la problemàtica del maltractament infantil en totes les seves modalitats per proposar l'adopció de les mesures més idònies per eradicar-lo.
 - Manté la conveniència d'utilitzar un protocol, unificat a tot el territori nacional, sobre detecció, notificació i enregistrament de casos.
- Adopció i acolliment familiar. L'objectiu d'aquest grup de treball és el d'analitzar la situació de l'acolliment familiar a Espanya, així com diferents aspectes sobre l'adopció. Es vol conèixer quins són els punts febles d'ambdós recursos per proposar les millores convenients i afavorir l'interès dels menors.
- Estratègia nacional per a la infància i adolescència. Té com a objectiu elaborar un pla estratègic nacional per a la infància i l'adolescència. Actualment es troba en fase d'elaboració.
- Mitjans de comunicació i infància. Es tracta d'aprofundir l'anàlisi de les oportunitats i els riscos dels mitjans de comunicació i les noves tecnologies de la informació, en l'aprenentatge i la socialització de la infància.

L'Observatori de la Infància vol ser el principal sistema nacional d'informació sobre la infància, amb capacitat per conèixer el benestar i la qualitat de vida de la població infantil.

Amb aquest objectiu ha elaborat algunes bases de dades com:

- Legislació i jurisprudència sobre la infància (la podeu trobar a la base de dades del Ministeri de Treball i Afers Socials).
- Estadística bàsica de protecció a la infància.

O les publicacions següents:

[falten les referències]

- “Infancia, juventud y Internet: nociones básicas y principios para su buen uso”.
- “Los niños y los jóvenes frente a las pantallas”.
- “Informe social de la infancia en España. 2001”.
- “Maltrato infantil: detección, notificación y registro de casos”.

L'Observatori de la Infància i l'Adolescència de Catalunya (OIAC)

En algunes comunitats autònomes trobem organismes amb uns objectius similars a l'Observatori de l'Administració central, com per exemple, a Catalunya, on tenim l'Observatori de la Infància i l'Adolescència de Catalunya.

L'Observatori de la Infància i l'Adolescència de Catalunya (OIAC) es va crear mitjançant el Decret 369/2000, de 21 de novembre, amb la missió d'assessorar el Govern de la Generalitat en l'àmbit de la infància i l'adolescència a Catalunya. Està adscrit al Departament de Benestar Social a través de la Secretaria de la Família i el presideix la persona titular del Departament de Benestar Social.

L'IOIAC, a banda de les seves funcions d'observació i difusió, s'encarrega de coordinar un pla de caràcter interdepartamental, el **Pla integral d'atenció a la infància i l'adolescència**, que té com a objectiu principal concretar el conjunt d'actuacions que des dels diferents àmbits del Govern de la Generalitat es duen a terme, així com proposar noves actuacions per tal de millorar la situació actual i futura dels infants a Catalunya.

Un dels àmbits d'intervenció del pla es refereix al creixement i desenvolupament de la primera infància. Els programes específics desenvolupats en aquest àmbit són els següents:

- Ajuts de suport a famílies amb infants menors de tres anys.
- Ajuts de suport a famílies nombroses amb infants de tres anys.
- Llars d'infants.

Serveis complementaris: mainaderia.

- Serveis complementaris: espais educatius d'orientació familiar.
- Escolarització dels tres als sis anys.
- Serveis complementaris: l'inici de l'escolaritat.
- Atenció precoç.

Per a més informació sobre l'OIAC podeu veure la secció “Adreces d'interès” del web d'aquest crèdit.

Llar d'infants

L'Institut de la Infància i Món Urbà (CIIMU)

L'Institut de la Infància i Món Urbà (CIIMU) va ser creat el 1998, amb la finalitat de contribuir a la millora de la qualitat de vida dels infants, dels adolescents i de les seves famílies, a les ciutats, especialment a Barcelona.

La finalitat del CIIMU és la recerca aplicada, la formació, la divulgació i l'intercanvi d'informació sobre temes d'infància, adolescència i família.

Hi col·laboren l'Ajuntament de Barcelona, la Diputació i la Universitat de Barcelona, la Universitat Autònoma de Barcelona i la Universitat Oberta de Catalunya.

Aquest institut té un observatori de la infància, l'adolescència i les famílies, que vol oferir informació actualitzada sobre la seva situació a Barcelona, província i altres ciutats del món.

El CIIMU disposa d'una base de dades amb indicadors estadístics, legislació, programes específics d'infància, etc., i una sèrie de publicacions que us poden resultar interessants, com un informe bianual sobre l'estat de la infància, l'adolescència i les famílies.

L'Institut té un centre de documentació amb informació a l'abast de tothom. És una informació global i actualitzada sobre la infància, l'adolescència i les famílies.

Portada de l'informe bianual del CIIMU

El Síndic de Greuges. L'adjunt d'infància

La seva finalitat és la de defensar el dret de tothom a una bona administració. Es tracta d'atendre les queixes de les persones que, per una raó o altra, es troben desamparades davant l'actuació d'alguna de les administracions públiques (Generalitat, Diputació, Ajuntament), o de les entitats privades que donen servei públic (aigua, llum, gas, etc.), o també actuacions que tenen a veure amb l'omissió d'actuació.

El Síndic de Greuges és un organisme políticament independent. No depèn de cap govern i actua amb objectivitat, llibertat de criteri i independència.

El Síndic de Greuges vetlla perquè es respectin els drets personals i socials d'alguns col·lectius, especialment vulnerables com el dels infants. Per aquest fet, disposa de la figura de l'adjunt d'infància, que s'encarrega de promoure actuacions i elaborar informes i estudis de treball per defensar els drets dels infants.

Exemple d'actuació relacionada amb l'atenció als infants

Recomanacions sobre les escoles bressol de Barcelona i Catalunya:

"El Síndic de Greuges de Catalunya ha efectuat un seguit de recomanacions i consideracions a l'Ajuntament de Barcelona i a la Generalitat de Catalunya sobre el nou model de llars d'infants que està en fase d'implantació. Les recomanacions arriben després d'haver rebut més de 150 queixes de membres de la comunitat educativa de les llars d'infants en contra del nou model.

El Síndic ha estudiat a fons el tema, mitjançant la demanda d'informació a l'Ajuntament, reunions amb els responsables municipals d'educació i visites a llars d'infants. Aquest estudi ha donat lloc a un seguit de recomanacions i consideracions a l'Ajuntament de Barcelona sobre el model que està implantant, però també a la Generalitat –que té un caràcter més general– com a Administració responsable de les llars d'infants a Catalunya."

Butlletí bimestral del Síndic de Greuges (2005, març, núm. 14, pàg. 3)

La nova proposta de llei sobre la infància, que actualment s'està debatent, inclou la modificació de la figura del defensor dels infants.

Creació de la figura del defensor o la defensora dels drets de la infància

"La nova Llei d'infància hauria de preveure la figura del defensor o la defensora dels drets de la infància, de manera autònoma i independent del Síndic de Greuges. El defensor o la defensora dels drets de la infància seria un òrgan directament nomenat pel Parlament de Catalunya. A més se li haurien de facilitar també recursos i facultats per a l'acompliment de les seves funcions.

Així mateix, caldria articular les vies adequades per tal de garantir que tots els ciutadans i les ciutadanes, i en especial els mateixos infants, poguessin plantejar-ne directament les sol·licituds i les queixes davant el defensor o la defensora.

Entre les seves funcions principals s'haurien de preveure: elaborar informes periòdics sobre la situació dels drets de la infància a Catalunya; portar a terme tasques de sensibilització a favor dels drets de la infància i de promoció social d'aquests drets; fomentar la divulgació dels drets de la infància i promoure'n l'exercici; idear mecanismes de coordinació amb el Síndic de Greuges de Catalunya, així com amb altres òrgans i institucions competents en aquesta matèria; i orientar l'actuació dels poders públics en favor dels drets dels infants."

Bases per a un Projecte de llei d'infància de Catalunya: primera aproximació a les línies directrius (esborrany obert de treball). Departament de Benestar i Família

2.1.3. Organitzacions no governamentals

Allà on no arriben els organismes internacionals, o les accions dels governs, arriben les organitzacions del tercer sector. Es tracta d'associacions civils no lucratives que apleguen persones voluntàries, compromeses amb el benestar de les persones o col·lectius marginals o amb situació de risc.

"Hi ha homes que lluiten un dia i són bons. Hi ha homes que lluiten un any i són millors. Hi ha homes que lluiten tota la vida, aquests són els imprescindibles."
Bertolt Brecht

Aquestes organitzacions reben diferents noms com ara *organitzacions humanitàries*, *organitzacions no lucratives* (ONL), *organitzacions no governamentals* (ONG), *organitzacions del tercer sector*, *organitzacions d'acció cívica*, etc. Es caracteritzen per la seva capacitat d'innovació en el camp social, que no es dona en els grups primaris (família), ni en els sectors públics. Han estat pioneres tant en la detecció de necessitats com en la invenció de solucions. Tenen en comú les característiques següents:

- El voluntarisme

- La intervenció en un camp ampli, el de la política social, que proposa des de millores fins a la intervenció d'una política concreta.
- Detectar necessitats socials i denunciar les injustícies.
- Desenvolupar programes d'iniciativa pròpia o per encàrrec dels poders públics.
- Procedència diferent dels recursos financers: subvencions públiques, contribucions personals, recaptacions esporàdiques o programades, declaració de la renda, etc.

Són propícies per portar a terme una atenció individualitzada, per la seva disposició a donar prioritat a necessitats sobre criteris de productivitat, seguretat o corporativisme, així com per la captació de recursos, ja que tenen més experiència a l'hora de rebre col·laboracions personals, gratuïtes i donació de recursos.

Poden ser d'àmbit autonòmic, estatal o internacional. Hi ha un gran nombre d'aquestes que intervenen a escala mundial amb l'objectiu d'eradicar la pobresa i la marginació dels països del sud o països pobres, són les ONG de cooperació per al desenvolupament (ONGD). Citarem, a títol d'exemple, algunes de les que treballen per millorar les condicions de la infància:

1) Save The Children

Save The Children és una ONG que treballa per a la defensa i promoció dels drets de la infància des del 1919. És una organització privada sense ànim de lucre, plural i independent de tot lligam polític o religiós. El seu objectiu principal és la defensa activa dels interessos dels infants, especialment dels més desfavorits.

Save The Children té organitzacions en diversos països i té més de 100 programes d'ajuda als infants en matèries d'educació, salut, nutrició, treball infantil, prevenció de l'abús sexual, reunificació d'infants amb les seves famílies després de catàstrofes o guerres, etc.

2) ACIM

L'ACIM (Associació Catalana per la Infància Maltractada) és una organització no governamental, creada el 1988 i que aplega més de 250 professionals i institucions d'arreu de Catalunya, de diverses disciplines, que treballen en àmbits relacionats amb la infància i la família defensant els drets dels infants i combatent activament els maltractaments infantils.

Treballar de voluntari comporta apropar-se a les altres persones amb mentalitat oberta.

Logotip de l'ONG Save The Children

El seu objectiu és vetllar pels drets i les necessitats dels infants. Aquesta associació promou actuacions adreçades a prevenir i pal·liar les situacions de maltractaments infantils i a donar a conèixer i contribuir a la defensa dels drets de la infància.

3) La Federació d'Atenció i d'Educació a la Infància i a l'Adolescència (FEDAIA)

La Federació d'Atenció i d'Educació a la Infància i a l'Adolescència (FEDAIA) és una federació d'entitats sense ànim de lucre que es dediquen, entre altres activitats, a l'atenció i educació d'infants i adolescents en situació de risc o desempament a Catalunya.

Aquesta organització es distribueix per tot Catalunya i té més de 90 serveis que es donen a través d'institucions d'iniciativa social. Els serveis associats ofereixen els recursos següents:

- Centres residencials d'acció educativa (CRAE).
- Centre d'acollida.
- Serveis d'acolliments familiars.
- Serveis per a majors de divuit anys: habitatges assistits.
- Centres oberts.
- Unitats d'escolarització compartida-pretallers.

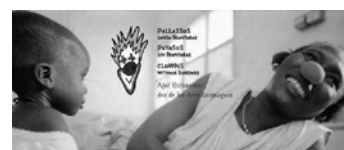
La FEDAIA participa també en altres consells o grups de treball que tinguin a veure amb la infància, com per exemple:

- Consell sectorial de serveis socials d'atenció a la infància, de la Generalitat de Catalunya, del qual és membre la FEDAIA des de l'any 2000.
- Grup de Treball Infància i Família de l'Ajuntament de Barcelona, on participa la FEDAIA des del 1999.
- Observatori de la Infància i l'Adolescència a Catalunya, del qual forma part la FEDAIA, com a proposta de la Conselleria de Benestar i Família.

4) Pallassos Sense Fronteres

Pallassos Sense Fronteres va néixer el 1993. És una associació sense ànim de lucre, d'àmbit internacional i de caràcter humanitari. Va ser creada per un col·lectiu d'artistes procedents del món de las arts escèniques. Té com a objectius:

- Millorar la situació psicològica de les poblacions de camps de refugiats i zones de conflicte i exclusió.
- Sensibilitzar la nostra societat i promoure activitats solidàries.

Els pallassos aconsegueixen fer somriure els infants, fins i tot en les situacions més difícils.

5) Educació Sense Fronteres

Educació Sense Fronteres és una ONG de desenvolupament que va néixer el 1988 amb vocació internacional, laica, independent i sense ànim de lucre, solidària amb les poblacions humanes i cultures més desfavorides i marginades. Impulsa l'educació als països del Tercer Món.

Vol ser un espai de reflexió i anàlisi dels problemes educatius dels països en via de desenvolupament.

6) Fundació Comparte

Fundació Comparte és una ONG que treballa per millorar les condicions de vida i l'educació dels infants a l'Amèrica Llatina i la defensa dels seus drets i la seva dignitat. Els objectius d'aquesta organització són:

- Promoure el desenvolupament integral i la dignitat dels infants dels països on actua.
- Contribuir a la cultura de la pau, justícia i no-violència als països on treballa.
- Impulsar i enfortir l'organització de les comunitats.
- Desenvolupar els mitjans per reforçar el coneixement de la cultura i la història de cada país.

7) Aldeas Infantiles SOS

Aldeas Infantiles SOS és una ONL internacional privada d'ajuda a la infància, interconfessional i independent de qualsevol orientació política. És membre de la Unesco i té un assessor permanent al Consell Econòmic i Social de l'ONU. El seu objectiu és oferir als infants que acullen una llar estable i una formació sòlida, amb vista a integrar-los socialment. Treballa per impulsar la seva autonomia i emancipació en igualtat de drets i obligacions que la resta de joves.

Aldeas Infantiles SOS
de España

Logotip de l'ONL Aldeas Infantiles SOS

8) Fundació Intervida

La Fundació Intervida és una ONG per al desenvolupament, aconfessional i independent. Es va crear el 1993 per millorar les condicions dels infants i les seves famílies, amb atenció prioritària a la població infantil, els indígenes i les dones. L'organització actua facilitant els recursos materials, humans i de coneixement necessaris per tal que les persones ateses aconseguixin superar la seva situació i adquireixin les habilitats que els permetin afrontar els seus problemes i obtenir recursos suficients per a la seva autonomia personal.

Intervida té infraestructura pròpia als països més necessitats del Tercer Món. La seva principal font de finançament prové de l'apadrinament d'infants.

Aquestes organitzacions són només un petit exemple de les que treballen per millorar les condicions dels infants arreu del món, però n'hi ha moltes altres, petites o grans, que volen fer realitat la voluntat expressada a la Convenció dels drets dels infants.

2.2. Els programes d'atenció a la infància als països de la Unió Europea o d'altres d'especial rellevància

Parlar de serveis d'atenció a la petita infància fora del marc escolar, en un territori tan gran i variat com el d'Europa, és certament difícil. La dificultat d'establir els límits d'edat a la qual ens referim, per exemple, o la variada gamma de serveis i programes que hi ha en l'àmbit no formal dificulta encara més la proposta.

No obstant això, si hem de donar una visió àmplia i general dels serveis d'atenció a la infància, hem de delimitar els marges d'edat entre els zero i els sis/set anys, ja que, a la majoria de països, és a partir d'aquesta edat quan comença l'etapa d'ensenyament obligatori.

Si seguim generalitzant, tot i la dificultat del fet, veurem que la majoria de països reconeix una etapa de dos o tres anys anteriors a l'escola obligatòria, anomenada etapa maternal, pàrvuls o preescolar, en la qual hi ha un reconeixement de l'etapa com a educativa per les administracions públiques i per tant una certa regulació dels serveis, siguin obligatoris i/o gratuïts o no.

Aula preescolar

A la primera etapa, entre els zero i els tres/quatre anys, ens trobem un munt d'experiències, algunes de les quals molt interessants, així com una gran consideració per les administracions públiques o un gran oblit, segons el model de desenvolupament del país, i per tant, un major desconcert.

Ens cal, abans d'abordar algunes de les experiències que es porten a terme en els països veïns, parlar de la política comunitària, ja que ha significat un gran avanç en les polítiques públiques en l'àmbit nacional i local amb relació als serveis d'atenció a la infància.

La Xarxa d'Atenció a la Infància

Fa uns quants anys, davant la voluntat de crear un espai de reflexió i elaborar uns criteris mínims comuns de qualitat per a l'atenció a la infància en les primeres edats, es va aplegar un grup d'estudi sobre la situació als diferents països de la Unió Europea. Aquest esdeveniment va ser liderat

per Peter Moss, coordinador de la Xarxa d'Atenció a la Infància de la Comissió Europea.

La Xarxa d'Atenció a la Infància es va crear el 1986 com a part d'un programa europeu per a la igualtat d'oportunitats. Està formada per experts de cada estat membre de la Comissió Europea i tracta sobre temes relacionats amb l'atenció a la infància, entre els quals: els serveis infantils, els drets laborals dels pares, la coresponsabilitat en la cura dels infants, la igualtat d'oportunitats de les dones, etc.

Aquesta organització ha realitzat, des d'aleshores, diferents conferències i seminaris sobre diversos temes, on destaquen la importància de la necessitat que els serveis d'atenció a la infància siguin suficients i de bona qualitat. També es destaca l'acord de fer extensiva als diferents governs la necessitat de considerar els serveis infantils com una qüestió pública, on les autoritats han de tenir un paper important en la provisió de serveis de qualitat i a facilitar l'accés a tothom per a possibilitar la igualtat d'oportunitats.

La Xarxa d'Atenció a la Infància...

...de la Comissió Europea ha contribuït a enriquir i homologar conceptes i llenguatge entorn de les temàtiques sobre la infància i d'establir les bases de col·laboració en les iniciatives proposades per alguns països.

Pel que fa a l'educació a la primera infància, Peter Moss deia:

"La veig com una part integrada en un sistema global de serveis a la primera infància, que té com a finalitat solucionar una varietat de necessitats educatives, socials i altres dels infants de 0 a 6 anys d'edat... Però també veig un sistema de serveis com el subministrador d'una varietat de suports als guardadors d'infants. I per "guardador entenc no sols als pares, sinó també l'exèrcit de dones desateses i sovint aïllades que subministren la major part de les cures paternes als infants petits d'Europa: els milions d'àvies, els milions de "cangurs", que formen part del sistema, però que també necessiten suport del sistema. Per tant el desafiament és, crec, desenvolupar serveis flexibles, multifuncionals, però coherents per als infants de 0 a 6 anys i per els seus guardadors."

Fundació Santillana (1992). *La educación Infantil, una promesa de futuro*. Documentos de un debate.

Coincidint amb la creació de la Xarxa d'Atenció a la Infància i durant tota la dècada dels noranta, han succeït un seguit d'esdeveniments importants en les polítiques d'infància, impulsades pel Consell d'Europa o pel Parlament Europeu, totes amb repercussió a les polítiques d'infància dels països europeus i entre les quals destaquem el Projecte de polítiques d'infància del Consell d'Europa, que va sorgir a partir de diferents trobades, debats, i propostes d'actuació o recomanacions, fetes pels responsables d'Afers Familiars del Consell Europeu, i que van afavorir un clima social sensible a diferents realitats de la població infantil, en particular amb relació als seus drets.

Recordeu que també la Convenció dels drets dels infants es va aprovar a final del 1989.

El Consell d'Europa

El Consell d'Europa, amb seu a Estrasburg (França), és un grup de 45 països que inclou 21 estats de l'Europa central i de l'est. És una organització distinta a la de la Unió Europea (que integra 25 països), però cap país no ha entrat en la Unió Europea sense formar part, primer, del Consell d'Europa.

El Consell es va crear per:

- Defensar els drets humans, la democràcia parlamentària i l'imperi de la llei.

- Desenvolupar acords per a estandarditzar les pràctiques socials i legals dels estats membres a tot el continent.
- Promoure la consciència d'una identitat europea comuna basada en valors compartits en totes les cultures diferents.

L'octubre del 1997, els caps d'estat i de govern dels països membres van adoptar un pla d'acció per enfortir el treball del Consell d'Europa en quatre àrees: democràcia i drets humans, cohesió social, seguretat dels ciutadans i valors democràtics i diversitat cultural.

Malgrat els canvis produïts en les idees i les propostes polítiques que s'han anat succeint als diferents països, i que segurament han anat enriquint el panorama d'alguna de les experiències realitzades, es troben a faltar canvis generalitzats en la pràctica de les polítiques d'infància en una gran part dels països de l'Europa comunitària.

Cal una materialització més gran en aspectes com:

- Reconeixement, per les administracions públiques, de la primera etapa de la vida –parlem dels zero als sis/set anys– com una etapa educativa de gran importància.
- Unitat d'acció en la previsió i planificació dels serveis per a la primera infància, que donin resposta a les necessitats de les famílies i dels infants.
- Garantia de l'accés als serveis de tots els infants, sense discriminació de cap mena. Això implica el finançament públic.
- Garantia de qualitat dels serveis, amb la seva regulació i l'establiment de sistemes de controls pertinents per a verificar el seu acompliment.
- Major participació dels pares en els serveis.
- Unificació de criteris en la formació i el reconeixement professional de les persones que treballen en aquesta etapa.

2.2.1. Característiques de l'atenció a la infància en alguns països del nostre entorn

Seguidament, abordarem algunes de les experiències dels països del nostre entorn en l'educació dels més petits. Volem veure els criteris que regeixen la creació i el funcionament dels diferents serveis d'atenció a la infància. La revista *Infància a Europa* és una publicació que surt per iniciativa de la Xarxa d'Atenció a la Infància i que ens ofereix una bona panoràmica d'algunes de les experiències que s'estan duent a terme als països europeus.

Per a més informació sobre alguns dels models d'atenció a la primera infància, podeu consultar l'estudi del CIIMU. Vegeu la secció "Bibliografia" del web d'aquest crèdit.

L'experiència a Itàlia

Els serveis per a la petita infància a Itàlia gaudeixen d'un gran prestigi i han estat un clar referent per al model espanyol. Els serveis més comuns són:

- **L'escola bressol zero-tres anys** (*asili nidi* o *nidi d'infanzia*). És un servei de tipus educatiu i social amb l'objectiu d'ajudar a créixer l'infant i a socialitzar-se. Els educadors tenen la missió d'afavorir el desenvolupament integral de l'infant.
- **Escoles infantils (tres-sis anys)** (*scuola materna* o *scuola infanzia*). Té com a objectius ajudar en el procés de desenvolupament i socialització dels infants, proporcionant-los una educació integral. És una educació gratuïta i integrada en el sistema escolar.
- **Escola bressol amb horari flexible**. És un servei dirigit a infants d'entre divuit mesos i tres anys. Tenen horaris flexibles, amb uns mínims temporals, que s'adapten millor que les escoles infantils als horaris dels pares.
- **Mainaderes a domicili**. Hi ha diferents empreses que ofereixen i gestionen aquest servei, amb professionals qualificades. La persona designada pot atendre una família, o grups de dues o tres a l'hora.

Peu??????

Com ha passat a l'Estat espanyol els darrers anys, a Itàlia també s'estan vivint canvis substancials a l'entorn de les famílies que es manifesten en la solitud dels pares davant el fet d'atendre les criatures, en el sentit més ampli. Ens referim no sols a la cura fisiològica dels infants sinó també, a les possibilitats d'aprendre i compartir amb els altres, les angoixes, les inquietuds, etc. El fet de ser pare o mare es converteix en un acte que aïlla en lloc d'ajudar a la socialització i la solidaritat.

Davant d'aquest fet, la resposta del sistema públic italià ha estat la de desenvolupar serveis, a banda dels *nidi d'infanzia* que ja funcionen dintre del sistema educatiu formal, que s'adaptin a les necessitats de les famílies. Aquest tipus de serveis s'ofereixen a temps parcial i amb formes d'accés diverses en funció de la comunitat. Podem destacar-ne aquests dos tipus:

- **Els centres per a infants i pares**: acullen infants de divuit mesos fins als tres anys (hi ha centres específics per a menors d'un any), amb la presència d'algun familiar. Es tracta de compartir el temps de joc amb l'infant mateix i amb altres infants i les seves famílies i oferir l'oportunitat d'experiència social a mares –generalment– i fills.
- **L'espai dels infants**: en aquest tipus de serveis els pares poden escollir quedar-se o anar-se'n. L'objectiu és la socialització dels petits en el grup d'iguals.

Podeu trobar serveis similars a aquest a França (La Maison Verte), o a Espanya a diferents comunitats i amb diferents denominacions.

L'experiència a França

França té una llarga trajectòria en els serveis educatius per a la infància i és un dels països que més aviat van organitzar-los, dins les polítiques d'atenció a la família. Té un sistema força descentralitzat i per aquesta raó els serveis per a la petita infància són molt diversos. Dins el territori francès podem trobar els següents:

- **Jardí d'infància maternal:** servei d'atenció regular per a infants de dos a tres anys que no han estat a cap escola bressol. L'objectiu és afavorir l'adaptació a l'escola maternal.
- **Jardí d'infància/parvulari:** atén infants de dos a sis anys. L'objectiu és afavorir el desenvolupament de l'infant i preparar-lo per a l'escola maternal per personal qualificat.
- **Parvulari a l'escola pública o école maternal:** acull, dins l'escola elemental, infants de quatre i cinc anys.
- **Escoles bressol (crèches):** atenen infants d'entre zero i tres anys:
 - Escola bressol col·lectiva: acull infants de dos mesos fins a tres anys, durant onze mesos l'any, en període ampli de la jornada (de 7.30 fins a les 18 h), condicionat per l'horari dels pares i acordat de forma individualitzada. És un servei amb personal qualificat i té un consell d'escola bressol.
 - Escola bressol familiar: acull infants de vuit setmanes a tres anys. És a temps complet o parcial. Estan atesos per una assistenta maternal sota la responsabilitat d'una puericultora diplomada que els visita periòdicament. Funciona de les 7 del matí fins a les 7 de la tarda, sis dies la setmana. Fan algunes sortides col·lectives amb les diferents assistents maternals de les *crèches*.
 - Escola bressol de pares i mares: establiments privats, gestionats per associacions de pares i professionals, que atenen un nombre reduït d'infants. Hi ha una gran dedicació dels pares, que participen per torns en les activitats.
 - Escola bressol/guarderia: acullen infants de tres mesos fins als cinc anys, de manera ocasional o regular. Tenen un horari molt flexible que s'ajusta a les necessitats puntuals dels pares i que s'ha de reservar la setmana anterior.

- Escoles bressol “Caramel”: estan gestionades per associacions, cosa que permet que l’horari sigui més extens que les escoles bressol convencionals. Són obertes des de les 7 del matí fins a les 9 del vespre.
- Escoles bressol associades: per a infants de dos mesos i mig fins als tres anys. De la mateixa manera que a les escoles “Caramel”, tenen un ampli horari que s’ajusta al dels pares, però les gestionen associacions concertades amb l’Administració pública.
- Escoles bressols temporals preventives: estan dirigides a famílies que tenen dificultats diverses i poden acollir els infants durant les vint-i-quatre hores del dia, de forma temporal.
- **Mainaderes independents:** han de tenir formació reglada. Poden acollir infants d’entre dos mesos i mig i tres anys al seu domicili particular.
- **Espais d’acollida de les assistents maternals i els infants:** és un espai de trobada de diferents infants al qual assisteixen amb les persones que en tenen cura. Afavoreixen la socialització dels infants i permeten l’intercanvi d’experiències entre els adults.
- **Treballadors familiars:** són contractats per la família per a fer-se càrrec dels infants al seu domicili o al de l’infant. És una modalitat que pot ser subvencionada per l’Administració pública, sempre que reuneixi certs requisits.

Sovint sentim a dir que “l’ofici de pare no s’ensenyà”, però, per la complexitat del fet i la progressiva solitud en la qual es troben els pares i les mares, convé reconvertir la dita i dir que “a ser pare o mare se n’aprèn”. Així ho entenen a França, que tenen una gran tradició en la formació de pares i d’aquí la importància que es dona en les polítiques públiques a les escoles de pares. A aquest fet hi ha contribuït:

- **La Xarxa d’Escoles de Pares i Mares**, que es dedica a donar suport a la formació dels pares en les seves responsabilitats educatives. Aquesta xarxa la formen diverses associacions locals amb professionals del sector educatiu i pares, i es dedica a la difusió d’idees –amb diverses publicacions– i a treballar amb grups de pares i mares.
- **Les *crèches parentales***, que assumeixen responsabilitats als centres d’atenció a la infància, dedicant-hi una part de la jornada. Pares i educadors es reuneixen periòdicament per compartir les idees sobre la teoria i la pràctica educativa.
- **Els espais d’acollida per a pares i infants**, que faciliten la socialització i relació de pares, mares i fills. La idea inicial d’aquesta experiència era la de

prevenir els problemes entre els pares i els seus fills –els professionals són tots psicoanalistes. Es tractava de crear un espai on pares/mares i fills de menys de quatre anys poguessin jugar plegats i relacionar-se lliurement, sense més identificació que la del nom i amb llibertat de temps.

A partir d'aquesta idea i amb algunes diferències, aquests tipus d'espais s'han estès per tot França i a d'altres països. La idea actual és la de relacionar-se amb els fills i amb altres pares i infants, en un ambient informal i còmode i amb la presència d'un educador.

L'experiència a Dinamarca

Dinamarca té un sistema de benestar social molt desenvolupat i disposa d'unes bones xarxes d'atenció a les persones. L'atenció a la infància i a la gent gran són qüestions prioritàries per a les administracions públiques. En el cas de l'atenció als infants, té una extensa xarxa descentralitzada amb l'objectiu de poder diversificar i flexibilitzar els serveis i adaptar-los a les necessitats locals, en funció de les demandes dels progenitors.

Tots els infants danesos tenen dret a una plaça en un servei fora de l'àmbit de la llar, que els està garantida de forma gratuïta per les autoritat locals.

L'oferta més típica de serveis preveu les llars d'infants (0-3), els serveis d'atenció de dia, els parvaris (3-6) i el centres d'edats integrades (0-6), però es desenvolupen nous serveis en funció del tipus de necessitats i les característiques de la localitat.

Els serveis danesos tenen en comú el fet que tots són responsabilitat d'un mateix departament, són serveis multifuncionals que tenen objectius pedagògics, de cura i atenció sanitària i de prevenció, i la formació dels professionals que atenen els infants és d'un mateix nivell.

Els serveis d'atenció a la infància a Dinamarca estan fora del sistema escolar. L'educació formal comença als sis anys amb un curs preparatori que dóna accés a l'educació obligatòria als set anys.

Una altra de les característiques del sistema danès és la importància que es dóna a la participació dels pares. Això es fa per mitjà dels consells, que poden decidir sobre temes de pedagogia, pressupostos i sobre el personal. La filosofia dels serveis és la de considerar els pares coresponsables en l'educació dels fills, per tant, tenen el dret i el deure de poder decidir sobre tot allò que els afecta.

L'experiència a Holanda

A Holanda, la majoria de mares s'estimen més reduir la seva jornada de treball o bé deixar de treballar per tal de poder fer-se càrrec dels seus fills

Peu??????

als primers anys de vida. Per aquesta raó comparteixen la cura dels infants amb diferents serveis on els poden deixar algunes hores, perquè puguin compartir amb altres nens i nenes espai i temps de joc.

Hi ha diferents tipus de serveis per a la petita infància de zero a quatre anys:

- **Les sales de joc:** és un servei per a infants de dos a quatre anys. Són espais que tenen una bona qualitat i uns bons materials. N'hi ha de dos tipus, els de tres hores (de 8 a 11 del matí) i els de cinc hores.
- **Les escoles bressol:** són serveis més complets que són oberts des de les 7 o les 8 del matí fins a les 6 de la tarda. Tenen diferents agrupacions d'infants:
 - Agrupació vertical: infants de diferents edats tots junts.
 - Agrupació horitzontal: amb una agrupació més clàssica, per edats.
 - Agrupació mixta: agrupats en dues edats, de zero a dos anys i de dos a quatre anys.

El tipus d'agrupació vertical ha anat guanyant espai al llarg dels últims anys, ja que asseguren que afavoreix la sociabilitat i dóna una visió més real i àmplia del món. En aquest tipus de convivència es presenten una diversitat de formes d'aprenentatge més àmplia i complexa, així com conductes personals vers els altres –respecte, proteccionisme, solidaritat–, que estimulen l'aprenentatge social.

Hi ha també un altre sistema de treball que va guanyant adeptes. Consisteix a obrir les portes a les activitats. Durant unes hores cada dia les aules estan obertes i són els infants els qui escullen en quin grup volen estar i en quina activitat volen participar. Això implica que els grups ordinaris es trenquen i els educadors són responsables de tots i cada un dels infants. Els grups d'activitat són petits, normalment de tres o quatre infants.

Aquest tipus d'organització permet els infants adornar-se que formen part d'un entorn més global amb el qual es relacionen, intercanvien, escullen, busquen, investiguen, etc.

L'experiència a Anglaterra

"A mitjan anys noranta, els serveis per a la infància estaven en molt mal estat, després de dècades de desatenció per part del govern. Anglaterra quedava situada força avall en el rànquing europeu dels serveis amb finançament públic. Hi havia una oferta molt diversificada; cadascun dels serveis tenia un propòsit diferent: ludoteques, aules obertes durant unes hores a les escoles de primària per a infants de tres i quatre anys; escoles bressol i parvularis privats, amb ànim de lucre i mainaderes, per als pares treballadors; i diversos serveis dirigits a famílies amb problemes."

Peter Moss (2004). "El paper d'Europa en l'educació infantil". *Infància a Europa* (núm. 47, pàg. 22).

La responsabilitat dels serveis per a la petita infància, a Anglaterra, ha estat diversificada entre els ministeris de Benestar i el d'Educació, i fortament segmentada entre l'atenció assistencial i l'educativa. Les ajudes familiars per fer front a l'atenció als fills, tant econòmiques com de permisos, han estat minses.

A partir de l'any 1997, un dels objectius que va presidir el govern laborista va ser el de millorar els estàndards educatius nacionals. Els primers passos van ser transferir les competències en educació formal i no formal al Ministeri d'Educació i aprovar el Pla per a l'atenció als infants.

Si analitzem el panorama actual, podem veure que tot i que queden moltes coses per fer, s'ha avançat considerablement respecte a la situació anterior. Vegem-ho:

- Hi ha hagut un reconeixement del dret de tots els infants de tres i quatre anys a tenir serveis educatius gratuïts.
- Hi ha hagut un augment considerable de places públiques.
- Es reconeixen deduccions fiscals per a les famílies amb rendes baixes que tinguin infants al parvulari.
- Hi ha una major regulació, en l'àmbit nacional, dels serveis privats, amb controls d'inspecció.
- S'ha elaborat un nou currículum per als infants de tres a cinc anys.
- S'han regulat també la formació i les titulacions respecte als educadors dels més petits.
- S'han fet noves polítiques d'atenció a les zones més deprimides, amb programes globals d'atenció als infants menors de quatre anys i a les seves famílies.
- Hi ha planificada la creació de centres d'atenció integral als infants, amb dependència interdepartamental, de zones deprimides.
- S'han aprovat mesures de suport als pares treballadors amb fills a càrrec.

Els serveis per a la petita infància que podem trobar a tota la Gran Bretanya són els següents:

- **Mainadera al domicili propi (*childminders*):** poden atendre fins a sis infants menors de vuit anys. El nombre està en funció de les edats dels in-

fants atesos. Poden tenir una assistent i atendre un nombre major d'infants. S'han de registrar per poder realitzar l'activitat.

- **Mainadera a la llar de l'infant (*nannies*):** atenen els infants al domicili parental. Poden fer-ho sense formació específica i atenen infants de qualsevol edat. Ho fan adaptant-se a l'horari de la família. No és una activitat per a la qual s'hagin de registrar.
- **Grup de joc preescolar.** *Pre-school, playgroups o playschool:* l'objectiu és lúdic i de socialització dels infants. Els treballadors han de tenir la formació d'educadors infantils. Les sessions són de dues o tres hores. S'han de registrar a l'ajuntament i passen una inspecció periòdica.
- **Escola bressol/parvulari (*nurseries*):** per a infants fins a cinc anys. N'hi ha algunes que atenen infants majors de cinc anys. L'horari sol ser de 8.30 a 18 h, però s'adapten molt a les necessitats dels pares. Poden ser d'iniciativa pública, privades, cooperatives o d'iniciativa laboral amb finançament mixt (empresa i entitats locals o iniciativa privada).
- **Escola infantil/parvulari (*nursery classes o nursery school*):** ofereixen educació preescolar a infants de tres i quatre anys, en atenció a temps parcial o complet. El personal són mestres i auxiliars. Estan registrats i tenen la inspecció corresponent. La diferència és que les *nursery classes* formen part de les escoles de primària i les *nursery school* són centres independents.
- **Ajudant de la mare / treball domèstic:** treballen al domicili familiar fent les feines de la llar i, a més, s'encarreguen dels infants. Poden residir-hi o no.
- **Au Pairs:** persona estrangera que viu com a membre de la família per aprendre l'idioma. Es dediquen a les feines "lleugeres" de la llar i a tenir cura dels infants, durant unes hores, a canvi d'un petit salari i l'allotjament.
- **Cura compartida dels infants entre famílies:** és l'acord entre diferents famílies per tenir cura d'un petit grup d'infants, de forma alternativa.

Peu?????

El repte a la Gran Bretanya és continuar avançant en les polítiques de família i infància, i fer del reconeixement del dret de tots els infants a l'educació i del dret a tenir les mateixes oportunitats una realitat.

2.3. La situació de l'atenció a la infància al nostre país i especialment a Catalunya

L'etapa d'educació formal obligatòria al nostre país comprèn des dels sis fins als setze anys i es considera l'etapa de zero a sis anys com una etapa

educativa però no obligatòria. Aquesta etapa es divideix en dos cicles: el primer, que va dels zero als tres anys, i el segon, que comprèn dels tres als sis anys. Per a aquesta segona etapa, les places educatives estan garantides i, des de l'aprovació de la LOCE, és una etapa gratuïta, aspecte que no ha variat amb la LOE.

Certament, al nostre país hi ha un alt percentatge d'infants, o quasi el cent per cent, que estan escolaritzats en l'etapa de pàrvuls.

La situació del primer cicle és més variada i complexa, per aquest motiu convé, abans de presentar els diferents serveis d'atenció a la petita infància, fer un breu resum de quines són les característiques de l'atenció en aquest cicle.

L'origen de l'atenció als infants més petits es troba en el que eren els asils o les cases de maternitat i expòsits que gestionaven, majoritàriament, les entitats confessionals i que estaven dirigits als fills de dones treballadores o als orfes, en qualitat de beneficència o caritat.

A la Segona República trobem una manifesta preocupació pel dret de les dones i els infants a l'educació, que es va concretar en l'aprovació d'algunes lleis pioneres en aquest sentit.

L'educació de les dones

La preocupació per la poca formació de les dones s'havia manifestat a partir de la segona meitat del segle XIX a través del feminisme anarquista i de la mà de lluitadores obreres com Teresa Claramunt. A l'inici del segle XX, aquesta preocupació es va estendre a l'emergent feminisme català conservador. Un grup de dones, entre les quals destaquen Dolors Monserdà i Rosa Sensat, va prendre consciència de la necessitat de potenciar la figura d'una dona culta i instruïda.

Xevi Camprubí (2006, gener). "Els mestres que van fer escola". *Sàpiens* (núm. 39, pàg. 27).

Concretament, a Catalunya es va iniciar la creació d'una xarxa d'escoles bressol públiques i gratuïtes, que abastava dels zero als sis anys. Però també a la resta d'Espanya es van crear *jardines de infancia* amb la idea de donar atenció educativa des dels primer anys. Malauradament, la guerra va truncar aquest intent i no va ser fins al final dels anys cinquanta que es va reprendre, amb el moviment de renovació pedagògica, l'intent de regular l'etapa de l'educació infantil amb caràcter educatiu.

Els canvis socials i econòmics produïts en l'etapa del desenvolupament econòmic a Espanya –parlem dels anys seixanta i setanta– van crear la necessitat urgent de llocs on deixar les criatures. Recordeu que és un període d'expansió de la gran indústria, de migracions internes a zones perifèriques de les grans ciutats, d'incorporació de la dona al treball fora de la llar i d'un gran augment de la taxa de natalitat, conegut com la generació del *Baby Boom*.

Temps de reformes...

La Casa de Maternitat i Expòsits de Barcelona inicia una experiència pionera en l'educació infantil introduint el mètode Montessori

Rosa Sensat

En principi, amb la *Ley general de educación* (LGE) als anys setanta, es va regular l'educació preescolar com un nivell educatiu voluntari i amb l'objectiu de preparar els infants per a l'edat escolar. La LGE distingia entre el jardí d'infància, per a infants de dos i tres anys, i l'escola de pàrvuls, per a infants de quatre i cinc anys, però la llei no garantia les places per a tots els infants, ni tampoc la gratuïtat.

La realitat era que molts infants es quedaven fora del sistema educatiu, fet que va comportar algunes lluites populars per la consecució de l'escolarització pública i gratuïta dels més petits, fins que hi va haver un compromís del govern, amb els pactes de la Moncloa, de crear places per a tots els infants de quatre i cinc anys. Aquest avenç no es va consolidar fins als anys vuitanta.

Pel que fa a l'atenció dels infants de fins a quatre anys, van proliferar una gran diversitat d'experiències, des de les llars laborals, situades a l'entorn de treball i afavorides per les empreses, les creades directament des del Ministeri de Treball, les d'iniciativa municipal, d'iniciativa privada o de caràcter cooperatiu. La manca de places escolars afavoria la falta de regulació i d'inspecció d'algunes d'aquestes iniciatives.

Amb la configuració de l'estat de les autonomies i el traspàs de competències educatives i en matèria de serveis socials, es descentralitza la gestió i l'organització de l'Administració pública, fet que afecta directament la transformació del model d'atenció als infants més petits.

Els aspectes que configuren el model d'atenció actual són bàsicament les transformacions següents:

- Les competències del Ministeri de Treball respecte a l'atenció als infants passen progressivament a les diferents comunitats autònomes i, per exemple, en el cas de Catalunya, les llars d'infants que depenien del Ministeri de Treball són traspassades al Departament d'Ensenyament (actualment, Departament d'Educació).
- La davallada de la natalitat dels anys vuitanta, juntament amb la crisi econòmica del moment, redueix les necessitats de serveis per als més petits, fet que afavoreix el tancament d'alguns centres.
- Paral·lelament, el moviment de renovació pedagògica a Catalunya, juntament amb els pares més conscienciats de la importància educativa d'aquesta etapa, reivindiquen, amb diferents actes i manifestacions al carrer, serveis educatius de qualitat. Finalment amb la LOGSE s'aconsegueix

Crisi dels setanta

La crisi econòmica dels anys setanta fa que moltes empreses tanquin.

També les guarderies laborals se'n ressenten i algunes tanquen. Moltes dones es queden sense feina.

Hi ha paral·lelament una davallada important de la natalitat.

reconèixer l'educació infantil com una sola etapa i de caràcter educatiu. No està tot aconseguit però és un gran pas.

Els models d'atenció resultants, de caràcter formal, es configuren de la manera següent:

- Zero a tres anys, 1r cicle d'educació infantil. Els tipus de serveis són:
 - Llars d'infants del Departament d'Educació.
 - Escoles bressol municipals.
 - Escoles bressol privades.
- Tres a sis anys, 2n cicle d'educació infantil. Els tipus de serveis són:
 - Centres escolars d'educació infantil i primària (CEIP), públics, privats concertats i privats.
 - Escoles infantils privades. Poden abastar els dos cicles o un de sol. Poden ser independents de l'escola de primària o complementar l'oferta d'aquestes.

Altres serveis que han estat presents en l'oferta educativa d'aquests darrers anys són les ludoteques i, darrerament, per als més petits, les bebetesques. Algunes vegades, aquests serveis han perdut el seu caràcter original i s'han convertit en serveis de *guarderia* per als més petits.

En els últims anys els canvis produïts en les famílies de la nostra societat han capgirat el panorama de necessitats socials i, entre aquestes, la necessitat d'ajuda a les famílies en l'atenció als infants. Tant és així que moltes vegades les famílies han de comptar, necessàriament, amb l'ajuda de familiars propers, amb *cangurs* o bé recórrer a serveis d'atenció externa.

Una sessió a la bebeteca

Davant la creixent demanda i la falta d'una regulació clara, tornen a sorgir iniciatives privades de serveis en l'àmbit de l'educació no formal, molts dels quals poc o gens regulats, corren el perill de no complir les garanties mínimes de qualitat. Això no treu que hi hagi experiències molt interessants i vàlides, però sí que és important la regulació d'aquest tipus de serveis per tal que, realment, reuneixin els requisits i les garanties de seguretat i educatives necessaris. !!

A més, el fet que manquin places als serveis educatius públics per a menors de zero a tres anys fa que les famílies hagin de recórrer a serveis privats i això dificulta l'accés igualitari de tots els infants als serveis educatius. Recordeu que, en no ser obligatòria aquesta etapa, no hi ha concerts amb escoles privades i ha de ser finançada íntegrament pels pares.

És necessari la regulació dels serveis d'atenció educativa no formal, cercant la qualitat i l'accés igualitari a tots els serveis.

Els serveis per als més petits no es poden convertir en serveis privats als quals només puguin accedir les famílies amb més poder adquisitiu, ja que estem parlant d'una necessitat i no d'un article de luxe. És important, també, que responguin a una planificació i organització dintre dels serveis públics.

És important la perspectiva de les necessitats de les famílies i la corresponent planificació dels serveis d'educació no formal per als infants més petits.

És clar, però, que la política assistencial de deduccions fiscals i subsidis a les famílies, promoguda pel govern anterior, o els tímids intents de regular la conciliació de la vida laboral amb la familiar, ja sigui des del govern central com des dels autonòmics, no han estat suficients. Els horaris de les escoles tampoc no s'adapten als horaris laborals. La poca coincidència d'aquests horaris fa imprescindibles serveis com els menjadors escolars, els serveis d'acollida a primeres hores del matí, els esplais, els casals quan s'acaba l'escola i els pares encara treballen, les colònies d'estiu, etc.

Algunes d'aquestes iniciatives són serveis o programes que formen part de l'oferta municipal –*casa de los niños* a Madrid o els espais familiars a Barcelona i altres municipis– o del Departament de Benestar i Família, com les ludoteques, i també alguns espais familiars. Tots tenen com a objectiu l'educació infantil, juntament amb la formació dels pares en la cura i atenció de les necessitats fisiològiques, socioafectives i educatives dels infants.

La implicació municipal en els serveis educatius destinats als infants de zero a tres anys s'ha anat incrementant a partir de la major descentralització de les competències educatives de les comunitats autònomes cap a l'Administració local. Aquest fet ha facilitat la contractació per part de molts ajuntaments d'entitats privades per a la gestió dels serveis d'atenció a la petita infància. És important que la regulació d'aquests serveis en garanteixi la qualitat. Cal, però, que aquesta descentralització vagi acompanyada dels recursos econòmics corresponents.

L'actualitat sobre l'atenció als infants

Ara bé, es troba a faltar una normativa que aclareixi quines característiques han de reunir els centres d'atenció a la infància i que respongui a les demandes de qualitat que, des de fa ja uns trenta anys, s'està demanant

des de la Xarxa d'Atenció a la Infància de la Comunitat Europea i des d'alguns col·lectius de mestres.

En aquest sentit, el Departament d'Educació de la Generalitat prepara una normativa que reguli els centres d'atenció a la infància, tal com recull el següent article del diari *El País* del 2 de maig de 2006.

D'altra banda, també el Departament de Benestar i Família vol regular els serveis de les ludoteques, ja que actualment no requereixen cap requisit, fora d'un permís municipal.

Ludoteques

Les ludoteques són institucions amb un projecte educatiu específic, tenen una funció educativa, social i cultural.

El seu objectiu principal és educar el temps de lleure a través del joc i la joguina.

